Fundació Antoni Tàpies
Aragó, 255 - 08007 Barcelona
Tel.: +34 934 870 315
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

01.CAT_FAT_F01
Codi: 096
02.Gestió cultural

Prototips en codi obert

Primera etapa

Descripció

"Prototips en codi obert" és una xarxa de treball que té el seu desenvolupament en el marc de la plataforma Arts combinatòries de la Fundació Antoni Tàpies, amb la qual s'impliquen diferents grups, organitzacions i centres d'educació en la realització de projectes d'investigació i intervenció entorn de les pràctiques culturals i artístiques contemporànies. Per a això s'ofereix l'arxiu històric de la institució com una eina per facilitar processos de treball col·laboratiu i el desenvolupament de projectes, al mateix temps que es planteja la Fundació com un marc de treball, un objecte d'investigació alhora que un àmbit possible per a la intervenció. En aquesta publicació es recullen algunes reflexions entorn dels processos de treball que es porten a terme.

Taula de continguts

Barcelona, 2012

9 788488 786982

Presentació

Fundació Antoni Tàpies
Aragó, 255 - 08007 Barcelona
Tel.: +34 934 870 315
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

Llibret número 1
Codi: 096/1

Text d'introducció

Equip impulsor

"Prototips en codi obert" és una xarxa de treball que té el seu desenvolupament en el marc de la plataforma Arts combinatòries de la Fundació Antoni Tàpies, amb la qual s'implica diferents grups, organitzacions i centres d'educació en la realització de projectes d'investigació i intervenció entorn de les pràctiques culturals i artístiques contemporànies. Per a aquest fi, es proposa l'arxiu històric de la mateixa institució com una eina per facilitar processos de treball col·laboratiu i el desenvolupament de projectes, al mateix temps que es planteja la Fundació com un marc de treball, un objecte d'investigació, alhora que un àmbit possible per a la intervenció.

"Prototips en codi obert" sorgeix de la conjuntura de la transformació de l'arxiu de la Fundació en una plataforma digital en *software* lliure. Amb el projecte es procura fer extensibles els processos relacionats amb el codi obert més enllà de l'àmbit estrictament tecnològic, per donar peu, així, a l'articulació de marcs de col·laboració amb grups diversos, d'una manera més autònoma, descentralitzada i com a marc des d'on experimentar amb processos d'investigació, formació, producció cultural i la seva disseminació social.

El projecte es va iniciar a principis de l'any 2011 amb la negociació amb diferents grups i els seus respectius responsables per tal d'engegar a partir del mes de setembre del mateix any un seguit de processos de treball que s'inserissin, per una banda, en els programes i plans d'estudi dels diferents grups, i, per l'altra, tant en la Fundació com en els altres grups implicants. Mentre cada grup ha treballat segons una agenda d'interessos que s'ha definit en particular, amb el projecte s'han provat d'articular espais per a la reflexió conjunta, l'intercanvi de punts de vista i l'avaluació contínua del projecte.

Al llarg de la primera temporada del projecte s'ha comptat amb dos grups procedents de la Llicenciatura de Belles Arts de la Universitat de Barcelona, un grup de l'assignatura Visualitats

contemporànies i un altre de Crítica de la representació; un grup de l'Escola d'Art i Superior de Disseny Deià, format per estudiants del curs d'Estudis Superiors de Disseny o del Cicle Formatiu de Grau Superior d'Arquitectura Efímera; el col·lectiu CandeL'Hart; el grup Xarxa d'Arts combinatories, que ja porta dos anys vinculat a la Fundació, i un grup d'investigació del Màster d'Art Actual de l'Institut de Formació Contínua IL3-UB. Així mateix, s'ha comptat amb col-laboracions més puntuals d'altres organitzacions, com són el *Màster en gestió cultural* de MECAD-EASDI; el Màster de dones, gènere i ciutadania i el Màster d'art i educació. Un enfocament construccionista, ambdós de la Universitat de Barcelona; la plataforma de projectes col·laboratius Aula a la deriva; el Grau d'Arts i Disseny de l'Escola Massana - Universiat Autònoma de Barcelona, i A*Desk, Institut Independent de Crítica i Art Contemporani.

En aquesta publicació es recullen algunes reflexions entorn dels processos de treball que s'han generat amb la primera etapa de la iniciativa. Més que mostrar resultats als quals s'ha arribat amb les investigacions i els projectes, la intenció és generar una memòria dels processos, que, si bé usualment resten invisibles, creiem que és pertinent recuperar en tant que elements per a la reflexió i millora de les col·laboracions i entorns participatius, tant pel que fa a aquest cas en concret com els que es generen avui dia des d'institucions culturals i educatives en termes generals. La publicació s'ha gestat igualment com un procés col-laboratiu entre els grups implicats en el projecte i entre els seus impulsors des de la Fundació Antoni Tàpies.

Amb poc més d'un any d'existència, creiem que "Prototips en codi obert" es pot presentar com una experiència innovadora pel que fa a l'articulació de programes d'estudi i recerca des de museus. L'arxiu de la Fundació ha servit de motor per generar un seguit de dinàmiques de col·laboració amb altres organitzacions educatives i culturals, les quals, al mateix temps que han permès desencadenar processos de descentralització, han facilitat la realització de processos autoreflexius sobre la pràctica cultural i educativa –problematitzant-se, en primera instància la mateixa genealogia del museu. En aquest sentit, entenem que la continuïtat del projecte passa per incentivar processos de revisió en clau col·lectiva com el que presentem en aquesta publicació, al mateix temps que donar peu a escenaris de col·laboració més rics i complexos, i on la diferència cultural i l'heterogeneïtat social entrin cada vegada més en joc. □

Obrir el relat de la Fundació Antoni Tàpies

Laurence Rassel

La nostra voluntat a l'hora de digitalitzar, difondre i obrir l'arxiu documental, és a dir, el procés de treball de la Fundació, s'inscriu en la línia de les missions determinades per Antoni Tàpies[1] d'estimular el coneixement i l'acció crítica dels/de les ciutadans/es gràcies a la investigació i la transmissió de l'experiència d'un centre d'art dedicat a promoure l'estudi i el coneixement de l'art modern i contemporani, així com l'estudi i la difusió de l'obra d'Antoni Tàpies. Des d'una perspectiva plural i interdisciplinària, la Fundació Antoni Tàpies estableix col·laboracions entre especialistes de les diferents àrees del saber per contribuir a una millor comprensió de l'art i la cultura contemporanis. Per aquest motiu, la Fundació combina l'organització d'exposicions temporals, simposis, conferències i cicles de cinema amb l'edició de publicacions diverses. Aquestes activitats comporten normes i disciplines que tenen la seva història, les seves condicions, les seves tensions. Com s'apliquen, aquestes, a institucions artístiques com la Fundació? Quin retrat ens permeten fer del seu funcionament? Aquestes activitats, en ser realitzades, i aquestes normes, en ser visibles, porten l'empremta de la institució que les produeix, de la seva situació històrica i geogràfica i de la narració de l'art contemporani i modern que mostra o fa visible. Aquesta és la narració que l'equip de la Fundació obre al relat i al comentari col·lectius amb diversos grups i individus mitjançant el projecte "Prototips en codi obert", que activa la relectura i l'apropiació dels documents inscrits a la plataforma Arts combinatòries. ☐

[1] Als estatuts de la Fundació, el 1984, Antoni Tàpies escriu: "[...] creient, que avui, amb els avenços de la informàtica i la facilitat dels viatges, un museu no ha d'imitar els grans centres-magatzem creats amb la mentalitat del segle XIII" i que "la biblioteca-centre de documentació no es limitarà, doncs, a l'exclusiva acumulació de volums o fitxes sinó que haurà d'esforçar-se per estimular l'educació de la sensibilitat i de l'acció crítica dels ciutadans, utilitzant les màximes vies que promoguin la investigació i la transmissió de sabers des de les més tradicionals mostres de llibres, conferències, seminaris, etc. fins als mitjans alternatius més nous".

L'arxiu de la Fundació en codi obert

Núria Solé

L'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies és, d'alguna manera, el cor del projecte "Prototips en codi obert". Entès com una eina de coneixement, l'obertura de la documentació de l'arxiu ha estat, i és, un intent de facilitar als grups participants en el projecte la revisió de les pràctiques museístiques des d'una altra perspectiva. Apropar-se a les pràctiques del museu des d'un arxiu implica desplaçar el centre habitual de les investigacions dins del camp de l'art, l'obra, per endinsar-se en l'univers documental que les obres generen, ja sigui a partir de la gestió de la col·lecció d'un museu o de la creació d'exposicions. De fet, el que hi ha a les caixes dels expedients és una part de la documentació que, sovint, legitima les obres d'art i els artistes que les produeixen.

Què hauria de ser la digitalització, el registre de les activitats de la Fundació? En un arxiu l'objecte "pintura" o l'objecte "exposició" no hi és. El que s'organitza i es recull són les petjades. L'arxiu conserva les narracions perifèriques d'aquests objectes, com cada disciplina i cada gremi interactuen amb l'objecte: així es voregen les descripcions químiques, les descripcions necessàries per organitzar un transport, les etiquetes que acompanyen les obres, els textos dels comissaris, les notes i els reculls de premsa, etc. Cada narració cohabita amb l'altra, i el seu conjunt és el que ens permet construir una memòria. En les caixes dels expedients no veiem les obres d'art o les exposicions. Els espais de lectura d'aquests objectes són les sales d'exposicions, els museus, les galeries. El que hi ha és la documentació que aquestes generen en el que podríem anomenar la seva vida. Documents que s'endrecen, es jerarquitzen i que conviuen amb altres documents. I és aquesta convivència la que permet construir significat. En aquest projecte no es tracta, doncs, tant de parlar de l'arxiu i les seves normes com d'explorar els usos que aquest pot tenir tot interpretant-ne les seves relacions.

En el marc de “Prototips en codi obert” no s’ha volgut donar accés només a la documentació que formen els expedients, sinó que, si no que a partir d’aquesta s’ha intentat donar visibilitat a com un arxiu es representa, tant mostrant de manera transparent els processos d’ordenació i descripció com intentant fer evidents també les relacions orgàniques que hi ha entre la documentació i els expedients. Els exercicis i les investigacions portades a terme pels diferents participants en el projecte posen de manifest les múltiples aproximacions i apropiacions que hom pot fer de l’arxiu.

La posició de la Fundació respecte a l’obertura del seu arxiu és de responsabilitat i transparència respecte a la feina que desenvolupa cada dia, per tal de facilitar, al mateix temps, un millor coneixement de la cultura contemporània a través de mostrar-ne els mecanismes interns. És un intent d’estimular la construcció del coneixement contemporani a partir de la democratització i l’obertura de l’arxiu, dipositari d’un dels relats de la memòria moderna. □

Arts combinatòries, lloc d'educació i recerca

Linda Valdés

El projecte Arts combinatòries i el marc de reflexions que el constitueixen són el camp d'articulació en el qual s'inscriu el desenvolupament de "Prototips en codi obert", essent aquesta experiència, a la vegada, un exercici que posa en marxa accions plantejades des de l'inici del projecte i que s'han transformat en dinàmiques d'execució, en metodologies de treball. Concretament, aquestes accions fan referència a la generació de coneixement mitjançant l'ús i l'obertura de l'arxiu, l'establiment de relacions i la descentralització, amb una constant mecànica de compartir eines i processos, restant-ne opacitat.

Un dels orígens del projecte d'Arts combinatòries és el reconeixement de l'arxiu històric de la Fundació com una eina per a la investigació entorn de la producció cultural i les pràctiques artístiques. A partir d'aquí, l'interrogant s'ha posat en quines són les condicions d'ús i en com establir un accés a aquest material. Per això el projecte ha contemplat, per una part, la realització d'una sèrie d'investigacions agrupades en quatre mòduls: polítiques d'arxiu, usos d'arxiu, drets d'autor i suport tecnològic, i, per l'altra, la creació de dos espais col·lectius: un lloc a la seu de la Fundació i una plataforma web que connecta diverses bases de dades i recull documentació digitalitzada de l'arxiu, a la vegada que ofereix eines que possibiliten la consulta, l'ús i la repropiació. És un dels principals objectius del projecte generar llocs d'intercanvi en els quals es pugui modificar el sentit de la relació emissor/institució i receptor/públic cap a l'establiment de nous esquemes amb direccions més complexes.

Dins del projecte hi ha diversos processos d'obertura continus i paral·lels l'objectiu dels quals és fer transparents les pràctiques, de manera que se'n permeti la circulació i reutilització. Una variable important dins l'exercici d'obertura és l'ús de programari lliure per a la plataforma web. D'aquesta manera la plataforma, en codi obert, pot ser utilitzada per altres i el codi és accessible,

apropiable, transformable i s'inscriu en la construcció d'una comunitat. Apostar pel *software* lliure és reconèixer la no-neutralitat de la tecnologia que s'utilitza, fet que troba en aquest aspecte del projecte un lloc des d'on posicionar-se.

Des de l'inici, Arts combinatòries ha plantejat la creació de relacions com una de les seves potències, i com a exemple d'aquest exercici podem esmentar l'activació de relacions entre els documents de l'arxiu i la base de la solució tecnològica en l'establiment de triplets relacionals. Així també, aquest exercici, traslladat a una metodologia de treball, ha generat dinàmiques transversals entre els diferents agents implicats en el projecte: tres departaments de la Fundació, un grup d'institucions i investigadors de diferents disciplines i els participants de la Xarxa d'Arts combinatòries i "Prototips en codi obert". Aquestes relacions entre agents autònoms de diferents tècniques, coneixements i interessos han permès articular reflexions complexes i problemàtiques no pressuposades, i aconseguir fites que excedeixen el marc preestablert del projecte.

És en aquesta línia que "Prototips en codi obert" s'ha consolidat com un espai de diàleg i experimentació fonamental pels interrogants que s'han anat generant en el desenvolupament d'Arts combinatòries, donant resposta, en el seu propi exercici, a preguntes clau com per a qui serveix, quin tipus de projectes pot generar i quines eines ha d'implementar Arts combinatories. □

De les activitats educatives a la Xarxa d'Arts combinatòries

Rosa Eva i Maria Sellarès

Antoni Tàpies veia l'art com un mitjà per transformar la nostra consciència. Partint d'aquesta mateixa idea, concebem l'espai museístic com un lloc idoni per a l'aprenentatge, per a la reflexió. La nostra tasca, com a coordinadores de projectes educatius, és precisament afavorir aquest diàleg entre el públic i l'art mitjançant activitats educatives. Aquestes activitats, pel que fa a continguts i formats, s'han d'adequar a les necessitats i particularitats dels participants. Per aquest motiu, intentem mantenir contacte directe i buscar estratègies per incorporar la veu del públic.

En aquest sentit, "Prototips en codi obert" ha estat una oportunitat per a nosaltres, ja que ens ha permès treballar conjuntament amb grups de col·laboradors externs a la Fundació. Concretament, hem tingut una relació més estreta amb un dels grups, la Xarxa d'Arts combinatòries, ja que, com a departament, formem part de l'equip coordinador. La Xarxa és un grup creat amb anterioritat al projecte "Prototips en codi obert" que col·labora amb la Fundació des de fa uns dos anys. Les primeres accions del grup estaven relacionades amb l'espai Arts combinatòries, situat al nivell 2 del museu i vinculat, originàriament, als departaments d'arxiu, educació i exposició. En aquest context, la Xarxa aportava les seves opinions al voltant de les activitats educatives que es feien i també en va crear de noves. Emmarcada dins de "Prototips en codi obert", la Xarxa ara està dissenyant una activitat sobre l'exposició *Antoni Tàpies. Cap braços cames cos.*

Estar a prop d'aquests processos enriqueix notablement la nostra feina. D'una banda, ens orienta sobre quines expectatives té el públic respecte del museu. De l'altra, ens permet estar a prop de noves maneres de gestar un projecte, des de múltiples perspectives, de manera participativa. □

De la revisió històrica
a l'assaig de nous models de treball cultural

Oriol Fontdevila

La gestació i l'obertura de l'arxiu històric de la Fundació és per si mateix un fet sense precedents i una contribució important pel que fa al camp de la historiografia de les exposicions i el comissariat. El repte que es planteja amb "Prototips en codi obert", però, és anar més enllà de les demandes que s'hi puguin fer des de la investigació especialitzada, i es planteja, en canvi, com una iniciativa per desencadenar reflexions sobre les processos de producció cultural en relació amb una major heterogeneïtat social. Tot i així, per tal d'assegurar l'eficàcia del plantejament, s'han hagut de tenir en compte algunes qüestions instrumentals a l'hora d'engegar el projecte, les quals probablement també han acabat per acotar la presumpció d'obertura social del projecte. En aquest sentit, i a l'hora de convidar uns primers grups s'ha tingut especialment en compte la següent qüestió: a quins grups o agents els podria interessar implicar-se en un projecte que pren l'arxiu històric d'una institució cultural com un punt de partida i en quines condicions tindrien la capacitat per treure'n un profit?

El procés pel qual s'ha optat és el de construir cada un dels projectes a escala particular i per mitjà de negociacions basades en les diferències de cada grup. Preferentment, s'ha optat per convidar grups relacionats amb l'àmbit educatiu, en tant que d'entrada s'ha pensat que podrien estar més predisposats a l'hora d'assumir processos de col·laboració on la investigació té un pes significatiu, així com, en tant que organitzacions formals, s'ha pensat que disposarien també d'una major capacitat d'agència. En aquest sentit, s'ha procurat que cada un dels projectes que s'han desenvolupat respongués directament a les voluntats i necessitats dels grups col·laboradors –els diferents plans d'estudi, les línies curriculars, els desitjos dels seus membres–, fet que al mateix temps ha suposat posicionar tant l'equip de la Fundació com la funció que exerciria l'arxiu en relació amb cada una de les iniciatives.

El projecte “Prototips en codi obert” ens porta, així, vers un escenari on es requereixen assajar nous models organitzatius probablement més complexos. Posar la qüestió de l’usdefruit al centre i basar el projecte en la col·laboració entre organitzacions i agents de perfil i agenda diversos, comporta una capacitat de flexibilitat i adaptació a les quals ben sovint ni les nostres institucions ni els agents que hi treballem estem acostumats. En aquest sentit, si en relació amb l’activitat institucional i empresarial de la cultura ens remet a la qüestió de la “instrumentalització” quan volem apel·lar a un ús indegut del coneixement en relació amb els rèdits econòmics i polítics, en relació amb un projecte com “Prototips en codi obert” no creiem que haguem de deixar de ser, precisament, “instrumentals” remetre’ns, contràriament, a significats romantitzats de la cultura. Assumint que la cultura és, precisament, un recurs, ens plantegem l’assaig de noves maneres d’utilitzar les seves eines, les corresponents organitzacions i capitals en uns termes que, en aquest cas, creiem que s’han de desenvolupar des de la mutualitat, així com d’una manera conscient i negociada entre les diferents parts.

L’horitzó que s’ha dibuixat amb la primera etapa de “Prototips en codi obert” ens mostra uns nous paradigmes per al treball en cultura i educació des d’institucions públiques, envers els quals pensem que és pertinent insistir. Amb la seva continuïtat, pensem que el projecte hauria d’esdevenir una espècie de corretja de transmissió entre passat, present i futur, així com un connector entre la tasca investigadora i la producció cultural. Amb el projecte d’un arxiu que es planteja en *software* lliure es procura donar lloc a un conjunt d’historiografies que també s’escriuen “en codi obert” i segons les necessitats específiques i els discursos dels diferents agents implicats. L’objectiu és donar lloc, finalment, a uns escenaris per a la producció i la mediació que, a partir de noves formes de col·laboració social i de negociació amb la diferència, facilitin, no sols investigar en la història, sinó també portar a la pràctica nous esdevenirs tant de l’art, la cultura, l’educació com de les mateixes institucions que l’organitzen. □

Una aproximación a "Prototips en codi obert" desde una perspectiva feminista

Marta Mariño

> "La revisión y recreación de nuestras formas y relaciones socio/culturales requieren tanto de una poética como de una política, y la estética es esencial para ambas".
>
> Val A. Walsh, 1995.

La cultura y las instituciones culturales no son espacios neutros carentes de relaciones de poder, ya que en ellas también existe una relación entre géneros, poder y conocimiento. Las instituciones culturales, a través de sus exposiciones y actividades, se enfrentan al arte y a la cultura desde un enfoque artístico, teórico y político que condicionan sus prácticas artísticas, así como los significados que producen y transmiten. La representación de la práctica de la producción cultural es la posición artística, teórica y política por la que la Fundación Antoni Tàpies (FAT)[1] ha apostado en el proyecto *Arts combinatòries (Lloc d'educació, exposició y recerca).*

Arts combinatòries es un intento por parte de la FAT de propugnar un cambio en las formas de relación socio-culturales y artísticas que se dan entre el público y la institución cultural. A partir del fondo documental que componen el archivo y la biblioteca, el proyecto busca la unión entre la investigación y la acción participativa, con el objetivo de estimular reflexiones sobre la historia del arte, la representación de las prácticas artísticas contemporáneas y su producción. Además de estimular la reflexión, el proyecto propone abordar la práctica investigadora desde nuevas formas de relación con los contenidos artísticos y culturales, así como activar procesos innovadores en la creación de conocimiento.

[1] FAT corresponde a Fundació Antoni Tàpies, y es la abreviatura que se utiliza en la Fundació y que recojo en el texto para referirme a ella, deriva del periodo de prácticas realizado con el equipo de trabajo de la Fundació durante 2011–2012.

En la intención del equipo impulsor de Arts combinatòries y del proyecto de "Prototips en codi obert" enmarcado en el anterior, subyacen algunas de las cuestiones que el pensamiento feminista se ha formulado sobre la importancia del contexto social en la Historia del Arte y de las políticas de producción cultural, replanteando al mismo tiempo la utilidad, los usos y la accesibilidad del arte y de la cultura. Ambos presupuestos pretenden romper límites, categorías y jerarquías establecidos por los paradigmas imperantes en la Historia del Arte y en las instituciones culturales. En las características, experiencias y prácticas compartidas con el equipo impulsor de Arts combinatòries, se visibilizan, desde mi punto de vista, prácticas que responden a un pensamiento y una pedagogía feminista.

El feminismo como teoría política y como movimiento social no es un planteamiento único, sino un término genérico que abarca un variado número de posturas, perspectivas y estrategias diferentes entre sí. Estas múltiples perspectivas marcan diferencias que se ven reflejadas, por su presencia o ausencia, en las distintas políticas culturales desarrolladas por las instituciones. Desde la aprobación de la Ley Orgánica para la igualdad efectiva de mujeres y hombres del 2007, el feminismo de la igualdad está promoviendo políticas tácticas en el Estado Español que, principalmente, apuestan por la introducción de arte producido por mujeres a los programas de sus instituciones culturales, como variable y como punto alternativo, pero bajo el mismo discurso hegemónico en cuanto a contenido artístico, teórico y político.

Sin embargo, existe una crítica feminista que va más allá de la acción agregativa y apuesta por cuestionar la construcción social de la diferencia sexual, sus significados y roles en las representaciones culturales, así como el dualismo sujeto-objeto. El objetivo de esta posición política es desafiar el paradigma de la modernidad canónica, para reivindicar el fundamento interrelacional en el arte, las experiencias artísticas, su proceso de elaboración y la participación activa de los diferentes sujetos en la producción de conocimiento/arte. El pensamiento y la pedagogía feministas no tienen por qué responder sólo a las prácticas realizadas por mujeres, sino a todas aquellas que como Arts combinatòries problematizan, subvierten y transgreden las formas de un sistema cultural de significación específica, que opera dentro de un orden social determinado, basado en unas relaciones de poder condicionadas por el género, la clase, la raza y la edad.

Arts combinatòries se enmarcaría en este desafío a las formas de producción de conocimiento androcéntricas y nuestras formas de relación socio-culturales. Su propuesta de proyecto busca desarrollar prácticas artísticas colaborativas y participativas alejadas del paradigma moderno del artista excepcional e individualista, apostando por una creación comunitaria, una creatividad compartida y expandida, y una acción participativa, en la que el arte se presenta como vínculo con los otros, para la creación de otras latitudes y con otros fines.

La unión de la investigación y la acción participativa, se plantean tanto en el proyecto de la FAT como en la pedagogía feminista como una metodología necesaria para la transformación de las formas de producción de conocimiento hegemónicas, que interactúan en las relaciones de la sociedad, el arte y la cultura. Esta pedagogía se desarrolla a través de la colaboración y la creatividad. Su objetivo es construir espacios integradores, desde una mirada fragmentada y no totalizadora, revalorizando la experiencia, las subjetividades y el proceso de la práctica artística.

Los proyectos de Arts combinatòries y "Prototips en codi obert" ofrecen un espacio en el que reflexionar, participar y crear uniéndose para desarrollar una práctica artística. Destaca la importancia de compartir experiencias, informaciones, ideas y capacidades que permitan tejer una red recíproca. Sin embargo, con su puesta en marcha, se pueden observar también las dificultades que conlleva la aplicación de ciertos enunciados, que, deudores de la pedagogía feminista, consiguen una traducción en la práctica cotidiana del proyecto, que, asimismo, es parcial y problematizable.

El punto más arduo de cualquier proyecto es sin duda mantener la coherencia entre las aspiraciones teóricas y su adaptación al desarrollo práctico, donde se ven confrontadas con múltiples circunstancias concretas. En el caso de "Prototips en codi obert", a esto se añade la mayor dificultad derivada del carácter tan heterogéneo de los grupos que conforman el proyecto. En este sentido debemos admitir que, aunque las llamadas "cimeras" se han propuesto como lugar de encuentro entre las participantes, esas no han sido suficientes para construir una red fructífera de colaboración e intercambio, mientras que se han limitado en devenir entornos en donde cada grupo ha hecho exposiciones informativas sobre el trabajo de cada cual, sin generar puntos comunes que favoreciesen

su integración en una práctica artística común, ni siquiera a nivel conceptual. Pese a que subyace la idea colaborativa en el proceso artístico como fundamento del proyecto, en la práctica no se han desarrollado mecanismos que favorecieran un diálogo retroactivo. Quizás desde la FAT no se han conseguido visibilizar los posibles puntos comunes, quedando como único vínculo entre los grupos la investigación a partir del archivo.

Sin embargo, he de resaltar que en el seno de los distintos grupos integrantes ha habido una práctica artística en consonancia con la propuesta inicial de desarrollar procesos colaborativos y participativos, también reivindicados por la pedagogía feminista. Muestra de ello son los procesos de trabajo que han dado como resultado *Las intervenciones efímeras realizadas en el edificio de la FAT*. Las estudiantes de l'Escola d'Art i Superior de Disseny Deià han construido sus narrativas en los espacios de tránsito del edificio, analizando el proceso de producción de una exposición, han investigado a partir de una práctica artística para experimentar con las artes visuales, desde una mirada contextualizada. De la misma manera la Xarxa d'Arts combinatòries desarrolla simultáneamente una actividad interpretativa en torno a la próxima exposición de la obra de Antoni Tàpies que está organizando la FAT. Es importante remarcar la relación que se establece entre la institución y el público, partícipe activo, en este caso, de una producción transversal de la práctica cultural. También cabe destacar que al grupo de Visualitats contemporànies se le planteó, dentro de los contenidos del programa de la asignatura, un eje de análisis dedicado a los géneros en disputa: feminismos, nuevas masculinidades e identidades *queer* en el arte contemporáneo.

CandeL'Hart, por último, refleja de manera más nítida los principios de la pedagogía feminista en el arte, ya que, en primer lugar, aunque no es condición necesaria, es un colectivo principalmente formado por mujeres cuyo vínculo es el arte. Al ser un grupo intergeneracional, consigue aportar la trasmisión de la memoria como expresión de la diversidad social y su traslación en la creación de narrativas e imaginarios de la historia presente. La exposición *Vivimos en Bellvitge. Visítenos* refleja la construcción de un arte basado en su cotidianidad y la experiencia compartida a partir de la práctica artística colaborativa y participativa. Destaca, así, la importancia de los factores de contexto y experiencia en su realidad común en torno al barrio de Bellvitge, a través de un relato subjetivo y fragmentado. □

1. Escola Deià
2. Crítica de la representació
3. Visualitats contemporànies
4. Xarxa d'Arts combinatòries
5. CandeL'Hart
6. Màster d'Art Actual

⊙ Fases de negociació
◆ Fases d'investigació
✳ Fases de visibilització

2011

	Abril			Maig			
1	⊙			⊙			
2							
3							
4							
5	⊙			⊙			
6							

Descripció

Centre docent públic que pertany al Consorci d'Educació de Barcelona i forma part de la Xarxa d'Escoles d'Art de Catalunya. Especialitzada en el disseny d'interiors, imparteix els cicles formatius de Grau Superior d'Arquitectura Efímera, Projectes i Direcció d'Obres de Decoració, Moblament, Aparadorisme i Elements de Jardí, així com els Estudis Superiors de Disseny i els Estudis de Grau en Disseny d'Interiors.

En col·laboració amb Prototips en codi obert s'ha portat a terme el workshop "Arxiu de la ciutat buida", en el marc del programa de l'escola Tallers de Disseny, que té per objectiu la realització de propostes de disseny en relació amb el context social i cultural de la ciutat.

Arxiu de la ciutat buida: Workshop a propòsit de l'exposició de Pedro G.Romero

Joan Vila Puig

La proposta de l'Escola Deià dins del programa "Prototips en codi obert" ha girat entorn d'un workshop amb l'artista Pedro G. Romero, en el qual s'han interpretat els documents que conserva l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies (FAT) sobre la seva exposició del 2006 *La ciutat buida: Comunitat*.

L'Escola d'Art i Superior de Disseny Deià és una escola pública de disseny depenent del Consorci d'Educació de Barcelona, i és una de les seus de l'ESDAP (Escola Superior de Disseny i Arts Plàstiques). Imparteix els estudis de disseny d'interior en tota la seva oferta curricular: els Cicles Formatius de Grau Superior i els Estudis Superiors en Disseny. En aquesta ocasió la col·laboració que ha establert l'escola amb la FAT ha estat amb els alumnes de segon curs del Cicle Formatiu d'Arquitectura Efímera i els de tercer curs d'Estudis Superiors en Disseny.

En rebre la invitació a participar en el programa "Prototips en codi obert" i plantejar-se la possibilitat de treballar a partir dels documents de l'arxiu de la FAT, ens va semblar oportú fer-ho en un tema que reforcés els interessos dels estudiants i complementés el currículum previst per al curs d'enguany. Aquesta possibilitat s'obria en poder buscar a l'arxiu la documentació que es guarda sobre la gestió, disseny i muntatge d'exposicions, essent el tema del disseny expositiu de principal interès per als estudiants de disseny d'interiors.

La documentació que conserva l'arxiu sobre les exposicions ens podia proporcionar detalls sobre la gestió que fa possible la producció de les obres i consideracions sobre els aspectes legals i econòmics que no es manifesten en l'anàlisi d'una exposició com a producte final. En aquest cas, l'obertura de l'arxiu podia mostrar com aquesta cara oculta del procés no es mostra mai del tot.

Més enllà d'aquest ja important interès a focalitzar el tema, de l'ampli catàleg que ha fet la FAT durant tots aquests anys, vam poder seleccionar-ne una majoria de producció pròpia, aquelles que fossin rellevants en els aspectes de disseny de l'espai i d'innovació en la relació entre continguts, institució i públic. De les moltes que són exemplars com a aposta expositiva vam decidir seleccionar una de les millors. La que, amb el títol de *La ciutat buida: Comunitat,* va realitzar per encàrrec de la FAT Pedro G. Romero el 2006 i que va obtenir el premi Ciutat de Barcelona d'Arts Visuals d'aquell any.

Si fins aquí la nostra proposta de participació com a escola en el programa tenia ja els millors al·licients, vam voler encara augmentar la complexitat i l'interès per als nostres alumnes. Vam proposar que crèiem molt important realitzar un workshop al voltant de l'exposició amb l'artista i que fos a la mateixa seu de la Fundació. El bon clima de col·laboració i entesa en tot el procés amb la direcció i l'equip de "Prototips en codi obert", més l'acceptació generosa del mateix Pedro G. Romero, va fer possible assumir i compartir aquest repte.

A partir d'aquí, a continuació, ens proposem relatar aquest procés de treball amb tots els agents que hi han intervingut, les seves fases, les dificultats i les oportunitats sorgides.

Definició del taller: Amb la col·laboració de Pedro G. Romero i l'equip de "Prototips en codi obert", es va acordar el programa, la durada i els objectius que havia de tenir el taller, la vinculació amb els documents de l'arxiu i el format final del procés. Essent una anàlisi del disseny i la gestió de la producció d'una exposició, ens va semblar necessari que el tancament del procés de treball amb l'artista es concretés en intervencions dels estudiants en l'espai de la FAT sobre els mateixos continguts de l'arxiu. Així, el diàleg amb els documents i amb la institució tindria un retorn més propici, en assumir l'espai de la Fundació com a tema i destí de les reflexions desenvolupades.

El taller es faria en una setmana d'octubre del 2011, amb la presència de l'artista i entre els espais de l'Escola Deià i els de la FAT.

Els documents de l'arxiu: En revisar els documents de l'arxiu que corresponen a l'exposició de Pedro G Romero, ens calia destriar aquells que tenien més interès per ser interpretats pels estudiants. Es van seleccionar els que corresponien a la gestió i preparació de l'exposició: els que mostraven les gestions administratives que entre institucions cal fer per aconseguir col·laboracions franques,

els documents de la gestió del muntatge i estructuració dels continguts per a la seva producció i també tots aquells materials que documentaven l'exposició una vegada ja inaugurada, la documentació fotogràfica o la gestió dels materials exposats.

D'aquests materials, se'n van fer unitats que poguessin ser analitzades i tractades pels estudiants amb l'ajut de l'artista com a director del taller.

Espais d'intervenció: La finalitat que teníem com a interioristes en aquest taller era la dimensió de diàleg amb l'espai d'exposició. Durant el taller els espais d'exposició estaven ocupats per la mostra *En el primer cercle*, d'Imogen Stidworthy. No es tractava tampoc d'intervenir en l'espai expositiu, sinó en els espais de la institució com a museu, però d'un museu en tant que espai de la gestió i la relació dels continguts de l'art. Intervenir en el continent de l'espai per reflexionar també sobre la mateixa institució com a contingut.

Així, es va decidir intervenir en tots els espais de trànsit fora de la condició expositiva però immersos en la condició institucional de la cultura i l'art: accés a l'edifici, espais de circulació, zones de descans, la mateixa rotulació com a element secundari.

Desenvolupament del taller: Una part important del taller va consistir en una exhaustiva anàlisi de l'exposició per part de Pedro G. Romero. Per fer-ho, va complementar les explicacions de la sessió inaugural a l'Escola Deià amb un seguit d'invitacions a persones que van estar implicades en la concepció i el desenvolupament de l'exposició. Així, es va comptar amb Nuria Enguita, anterior directora de la FAT i la persona que va encarregar l'exposició, Valentín Roma, curador i coordinador en aquesta producció, i per acabar, Antonio Gagliano, la persona que tenia cura del manteniment i la relació amb el públic durant els mesos en què va romandre oberta. Així doncs, teníem coberts els aspectes inicials, el desenvolupament i la gestió final del producte expositiu, amb la qual cosa els alumnes podien tenir una perfecta relació de com pensar, produir i gestionar una exposició com una maquinària d'emissió de sentit i relació. Un dispositiu complex del qual descobriríem els accidents i les potencialitats.

El procediment de treball va consistir a crear 7 grups de treball que rebien cada un un plec de documents de l'arxiu per analitzar.

Aquesta anàlisi del document de base podia ser contrastada amb les aportacions de Pedro, que en donava la verdadera dimensió.

Al mateix temps, es va fer una anàlisi de l'edifici de la FAT, des de la seva condició inicial com a editorial dissenyada per Domènech i Montaner, edifici clau del modernisme català, fins a les successives reformes que viscut per adaptar-lo a espai expositiu, la primera de Roser Amadó i Lluís Domènech Girbau, i la darrera d'Ábalos+Senkiewicz. A partir d'un itinerari pels espais de pas, complementaris a les sales d'exposició, els estudiants podien veure la dimensió i les possibilitats d'intervenció que s'oferien.

En una setmana de taller es va fer l'anàlisi de l'exposició, dels documents generats al voltant d'aquesta, al mateix temps que tenien la immillorable oportunitat de conèixer com funciona una institució cultural com la FAT des d'un altre punt de vista que no fos el de visitant ocasional.

A partir de tot aquest coneixement, cada grup havia de proposar una resposta expositiva que retornés els documents de l'arxiu a l'espai de la Fundació, per realitzar una interpretació de l'exposició que era el punt de partida de la cadena de continguts enllaçats. És aquest aspecte el que tenia per als nostres alumnes un major compromís de resposta, ja que es tractava de posar a prova els recursos de traducció que les seves eines de treball com a interioristes els proporcionen. Calia situar i interpretar el valor dels documents de l'arxiu i fer-los visibles en l'espai, i alhora incidir en la manera d'acostar-nos-hi i parlar de l'exposició de Pedro G. Romero que s'havia exposat utilitzant el mateix espai.

Intervenció en l'espai de la FAT: Les intervencions de cada un dels 7 grups, partien de documents de l'arxiu de valor diferent. La condició i la importància de cada un en relació amb els continguts i els diferents moments del procés de l'exposició van marcar la manera d'afrontar les formes de traduir-los en l'espai.

Després de la intensa setmana de taller i d'un temps per poder produir les intervencions, els estudiants van poder treballar en l'edifici el dia que el museu és tancat al públic, com qualsevol empresa de muntatge expositiu. El contrast de les idees a la realització va ser sorprenent per a tothom: pels participants en el taller en poder veure realitzades les seves propostes, pels professors en veure i comprovar el grau de compromís i acceptació d'una institució com

la FAT respecte del que estàvem proposant. De segur que també li devia sorprendre a la Fundació situar-se fora dels seus protocols expositius habituals.

Les intervencions van estar presents als espais de la Fundació Tàpies del 8 al 13 de novembre de 2011. Es va editar un full de sala, redactat pels mateixos estudiants, els professors de l'escola i les persones encarregades de la coordinació de "Prototips en codi obert", per tal que el públic del museu tingués constància dels espais intervinguts, de les propostes dels estudiants i, així mateix, de la relació amb els documents que van servir de punt de partida per a cada un dels casos. En aquesta mateixa publicació de "Prototips en codi obert" trobareu una còpia del full de sala, que així mateix serveix per deixar constància de la concreció de les propostes dels estudiants.

Presentació pública: Tanmateix, el millor moment va ser la jornada de presentació pública, en què cada grup havia de defensar la seva proposta davant el públic visitant, que va tenir lloc el dissabte 12 de novembre de 2011. La cura amb què es va preparar per part de tothom aquesta jornada va ser la culminació de tot el procés: assumir públicament els resultats que estaven confrontats amb les obres de l'exposició en curs i que dialogaven amb tots els elements que donen cos al valor institucional d'un centre d'art.

Un instrument que ens va ajudar molt a comunicar tots els continguts de la proposta van ser els fulls explicatius que van ser redactats pels mateixos estudiants, els professors de l'escola i les persones encarregades de la coordinació de "Prototips en codi obert". En passar tot plegat per les mans del dissenyador gràfic de la FAT, es va acabar d'arrodonir el continent d'un contingut tan valuós.

Valoració: Un aspecte important de les intervencions a l'edifici de la FAT va ser la negociació implícita que cada grup havia de fer per tal de situar la seva proposta en relació amb la multitud d'elements codificats que es donen dins d'una institució cultural. Aquests codis encara que no visibles eren molt presents. En aparèixer, els estudiants podien conèixer molts aspectes que marquen les condicions de treball al voltant d'una exposició. Algunes són de caràcter normatiu, altres de seguretat, i fins i tot i ha criteris estètics que situen les convencions expositives dins d'unes normes de

reconeixement entre visitant i institució cultural. El marge de confiança de la direcció i l'equip coordinador en vers de les propostes sorgides, va posar de manifest algun d'aquests codis en la negociació, però també l'alt compromís i respecte pel treball dels alumnes.

Considerem que el recorregut i l'intercanvi que s'han donat en tot el procés han satisfet totes les nostres expectatives. Ens ha permès conèixer una exposició des del seu rastre documental en l'arxiu de la Fundació. I des d'aquí interrogar el seu responsable com a còmplice i facilitador d'una lliure interpretació creativa. Una circulació dinàmica del cicle d'una exposició de la qual hem pogut esgotar encara més les repercussions, comptant amb un assessorament insuperable i un suport que ha posat la responsabilitat en els receptors, els alumnes de l'Escola Deià, segurs deutors d'un intercanvi sense pèrdua. □

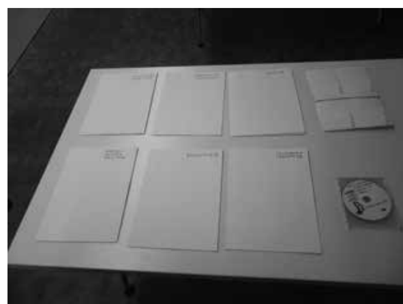

12.11.2011. Visita comentada a càrrec dels estudiants de l'escola.
Foto amb les màscares que formaven part del material de l'exposició *Arxiu F.X.: La ciutat buida* i que els visitants es podien emportar.

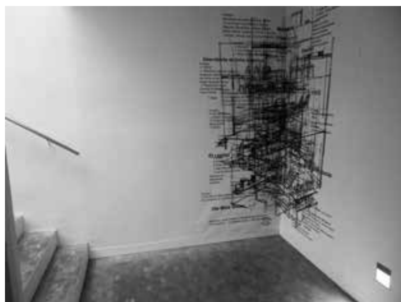
24-28.10.2011. Taller.
D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Sessió de presentació a l'escola, amb Pedro G. Romero; visita a la Fundació per fer la planificació de les intervencions als espais de trànsit; sessió de treball a l'espai d'*Arts combinatòries*; carpetes amb els documents de l'arxiu que van seleccionar per al desenvolupament del taller.

7.11.2011. Muntatge de les intervencions dels estudiants.
Imatges del procés de muntatge en els espais de trànsit de la Fundació.

8-13.11.2011. Intervenció efímera a l'edifici.
D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Documentació fotogràfica; dibuixos de registre; calendari de muntatge; material per emportar-se; Badia del Vallès; continguts de l'exposició.

12.11.2011. Visita comentada a càrrec dels estudiants de l'escola.
Visites per cadascuna de les set intervencions.

Juny

Juliol

Descripció

Aquesta assignatura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona té, entre els seus objectius, generar coneixements i reflexions entorn de la capacitat d'incidència social de l'art. L'assignatura tracta sobre paradigmes d'anàlisi relacionats amb la cultura visual i sobre polítiques de l'art contemporani com són la crítica institucional, els girs pedagògics o la construcció de públics.

Al llarg del primer quadrimestre del curs 2011-2012, els alumnes van fer una immersió ens els processos de producció de continguts expositius a partir d'utilitzar materials de l'arxiu de la Fundació Tàpies. A partir d'un centenar de documents seleccionats del seu fons, els alumnes han portat a terme una investigació amb la finalitat de contextualitzar el document dins del recorregut d'un procés de producció cultural.

Dels 125 estudiants que van participar en el projecte, els relats que es presenten en les pàgines següents ressegueixen el procés d'algunes d'aquestes investigacions, corresponents a: Jorge Anguita, Marta Zulema Campodónico, Aurora Caja, Elena De la Rosa, Jordi Lafon, Natzaret Martínez, Marian Miquel, Rober Pallàs, Susana Pérez, Mònica Porta i Norman Sánchez. El procés editorial ha estat coordinat per Marta Zulema Campodónico i el concepte gràfic és de Rober Pallàs.

De: oriol fontdevila <oriolfontdevila@yahoo.es>
Para: Martí Peran <martiperan@yahoo.com>
CC: Linda Valdés <web@ftapies.com>
Enviado: jueves, junio 16, 2011 4:51 P.M.
Asunto: Re: prototips_fundació tàpies_document de presentació

Peran Martí
09_02_2011
11: 26

Sí Martí, parlem-ne; per la meva banda seria millor de cara a la setmana del 27 de juny, per exemple el dimecres 29 a les 10h com ho tindries? O sinó un altre moment de la mateixa setmana.Imagino que per gent menys jove et refereixes a estudiants de llicenciatura, en el projecte encaixa perfectament. En aquest sentit trobo que podria ser interessant implicar algun curs d'Història de l'art, creus que seria possible o tens una altra idea en ment?
Una abraçada,

Anguita, Jorge
20_04_2012
02: 45

-------- Mensaje original --------
Asunto: Re: prototips_fundació tàpies_document de presentació Fecha: Thu, 16 Jun 2011 08:44:59 -0700 (PDT) De: Martí Peran <martiperan@yahoo.com>Responder a: Martí Peran <martiperan@yahoo.com Para: oriol fontdevila <oriolfontdevila@yahoo.es>CC: Webmaster <web@ftapies.com>

Campodonico, Marta
19_04_2012
00: 31

si, volia dir estudiants de Grau. En concret 2 grups de la materia "Critica de la Respresentació". Parlem-ho..però girat el juliol..ara no puc pas.. viatges, bolos,..ens fem un mail la primera de juliol?
una abraçada
Martí Peran

De la Rosa, Elena
21_04_2012
17: 56

Lafon, Jordi
15_04_2012_
23: 27

Miquel, Marian
18_04_2012_
22: 44

01 _ L' ús d'aquest document està permès dins l'àmbit acadèmic i educatiu.

Pallàs, Rober
10_04_2012
15:37

02 _ Part de la informació d'aquests és confidencial, per aquest motiu, el document, no podrà ser copiat, reproduït o publicat sense autorització prèvia de la Fundació Antoni Tàpies.

03 _ Tampoc se 'n reproduiran detalls sense autorització.

Perez, Susana
17_04_2012_
22:43

Porta Domínguez, Monica
23_04_2012
15: 50

Sanchez, Norman
25_04_2012
11: 16

Sanchez, Norman
25_04_2012
11: 16

09 Feb - 10 Nov 2011

Gráfica del itinerario
Fecha: Wed, 9 Feb 2011 05:58:24 -0800 (PST)

00.01.00. Propuesta de actividad en facultad
00.02.00. Entrega de documentos de archivo en FAT
00.03.00. Encuentro de grupos participantes en facultad de Geografía e Historia
00.04.00. Proceso de investigación:
00.04.01. Tutorías personales con profesor de asignatura
00.04.02. Consultas en archivo de FAT
00.05.00. Entrega de trabajos en facultad
00.06.00. Lectura de trabajos en FAT
00.07.00. Selección de trabajos para su incorporación en archivo de FAT
00.08.00. Reunión coloquio con FAT sobre una posible publicación
00.09.00. Reunión de grupo de Bellas Artes para acordar contenidos de publicaciones

www.fundaciotapies.org
www.ivam.es
www.macba.cat
www.museoreinasofia.es
www.museotamayo.org
www.marco.org.mx
www.mam.org.br
www.miamiartmuseum.org
www.guggenheimbilbao.es
www.cccb.org

Moure, G. Ana Mendieta. Barcelona. Ediciones Polígrafa S. A. i Centro Galego de Arte Contemporáneo. 1996. Barcelona.

Viso, O. Earth body: sculpture and performance 1972-1985. 2004. London.

Ruido, M. Ana Mendieta. Arte hoy. Editoria Nerea, S.A. 2002. Guipúzcoa.

Pallàs, Rober
10_04_2012
15:37

La rendición de la hora nos hace conscientes de que el cambio de horario no se basa en un modelo de integración social, sino en criterios e intereses económicos (consumismo, trabajo, política...) en los que no se respetan las leyes de la naturaleza, que son las que realmente lo marcan y que, por lo tanto, son las que tendrían que valer y prevalecer. El libro, como bien indican algunos autores, es una poesía que cita una realidad, ejemplo de ello se puede ver en las líneas que se muestran a continuación:

Porta Domínguez, Monica
23_04_2012
15: 50

En el capitalismo inmaterial «los conceptos, las ideas, las imágenes –no las cosas– son los auténticos artículos con valor»

Jeremy Rifkin

Cultura del miedo

El acceso parcial a un archivo da lugar a distintas interpretaciones. Bajo la voluntad de desclasificar el archivo de la Fundació, queda en evidencia lo ininteligible del propio proceso. Esta otra realidad se convierte en el proyecto Realidad_Ficción, que es un simulacro de cómo actúan los mecanismos de poder en el marco imperante de la cultura del miedo.

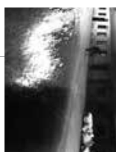

Sentís, M. 1994. Al límite del juego. Ardora Ediciones. 1994. Madrid.

Blocker, J. Where is Ana Mendieta?: Identity, Performativity, and Exile. Duke University Press Books (1999).

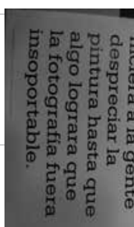
Assumpta Bassas 36′ 39′′ Barcelona (25-10-2011) | Núria Hernandez 45′ Barcelona (14-10-2011) | Marià Dinarés, Carmen Garcia i Toni Garcia 39′12′′ Vic (8-11-2011) | Carme Collell 49′ 15′′ Vic (9-11-2011)

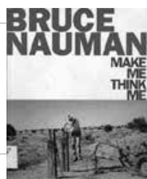

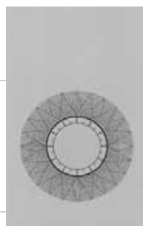

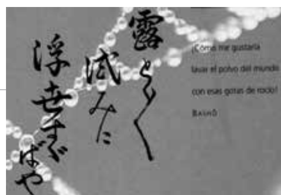

Isidoro Valcarcel

ARTE
VIDA

"Hablando tajantemente, vivir es un recuerdo del nacimiento. Casi podría decirse que cada uno de nosotros tiene el empleo de ser humano... Pues para ese puesto no necesitamos componendas horarias" (p. 48).

"Durante las llamadas telefónicas, la mayoría de los japoneses quedaron desconcertados, pero aguantaron estoicamente, dudosos de que fuera un proyecto serio o una broma. Esta experiencia es como si un senegalés te llama para recitar unos poemas de Josep Carnero de Miquel Martí i Pol".

REALIDAD Y FICCIÓN

Cartel Tàpies Esfera Pública

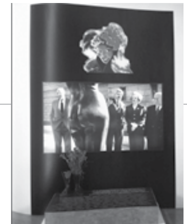
Generar context a partir de documents desclassificats de l'arxiu de la Fundació Tàpies. Vaig proposar que el recurs de la memòria fos el principal leitmotiv a l'hora de parlar entorn de l'exposició d'Ana Mendieta i el seu context en l'esfera del món de l'art de Barcelona pels volts de 1997. És així, fent memòria, debatent i compartint sensacions com podia esdevenir-se una acció global i participativa, un acte contextual en si mateix.

ARTE POLÍTICO

Lafon, Jordi
15_04_2012_
23: 27

Hans Haacke A36.03

SUPLANTACIÓN EPISTOLAR VISIBILIDAD

Escribir una carta "fake" juegando a imaginar cual seria la respuesta de Hans Haacke a una carta enviada por Manuel J. Borja-Villel. He construido un relato cuyo origen es un documento de archivo que es tomando como guión y argumento discursivo de los razonamientos y contenidos que allí subyacen, donde articulo los problemas a los que se enfrentan los actores del arte en un momento de cambios paradigmáticos.

Hombres anuncio
Madrid, 1976
Acción urbana
Pizarra transportable; 40 x 80 cm

"De la última te envío foto. La cogí del catálogo de la exposición. Ir y venir de Valcárcel Medina de 2002. No la he recortado tal y como estaba en el libro porque hice la foto con el móvil. Si necesitas que salga mejor la escaneo en la biblio".

Sociedad Civil: Parque Temático

Relatores que presentaron los trabajos del grupo de alumnos de la asignatura Crítica de la representación en el Círculo Artístico Sant Lluc:
Jorge Anguita Mirón
Sofía Archer Graell
Marta Zulema Campodónico
Isabel Figuls
Julia Huelgas
Claudia Pagès Rabal
Marina Rubio Marco
Amparo Garcia

Valoració

Dos grups de l'assignatura Crítica de la representació de l'ensenyament de **Belles Arts de la UB**, sota la tutela del professor Martí Peran, van fer un treball de recerca relacionat amb l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies (FAT).

El treball, desenvolupat de forma individual per cada alumne, va consistir a elaborar una recerca a partir d'un document de l'arxiu lliurat per la FAT. El treball es va plantejar de forma molt oberta, de manera que el contingut del document servia de pretext per focalitzar la cerca en qualsevol de les dades expressades al document en qüestió (l'artista o l'esdeveniment als quals es feia referència, els procesos de treball en relació amb els preparatius d'una exposició o una edició, les gestions entre el centre i diferents actors implicats en projectes expositius, etc.) fins a elaborar una reflexió que, en darrera instància, esdevenia un satèl·lit del mateix document.

El nombre **d'alumnes implicats** ha estat molt nombrós (**125,** aprox.) i els terminis per a desenvolupar el treball han estat breus (**30** dies). Aquests paràmetres han determinat molt el perfil dels resultats.

Aquest treball ha comportat una avaluació individual ponderada amb altres treballs per tal de resoldre l'avaluació global de l'alumne a l'assignatura.

Un cop desenvolupada l'experiència i atès que es tracta de la primera ocasió, ens sembla rellevant resumir els aspectes que han resultat més satisfactoris i els que ho han estat menys.

El grup fa una valoració molt positiva respecte de:
- L'oportunitat de treballar en relació directa amb una institució tan rellevant com la FAT.
- L'oportunitat de conèixer de forma directa uns equips humans i uns materials molt eloqüents sobre els processos de treball de la FAT.
- L'oportunitat de compartir l'experiència amb d'altres actors implicats en "Prototips en codi obert".
- Els mecanismes de retorn amb els quals la FAT garanteix el valor curricular de les cerques aportades a l'arxiu.

Sobre els aspectes que podríen ser millorats, volem diferenciar els que es deriven de la pròpia singularitat del grup d'aquells altres que es refereixen a la relació entre el grup i la FAT.

En la primera perspectiva cal esmentar:
- La constricció que ha representat ajustar l'experiència al programa de continguts de l'assignatura, de marcat caràcter històric.
- El perfil teòric de l'assignatura, amb la dificultat que això ha comportat per orientar els treballs vers una condició més pràctica.
- Les dimensions dels grups, amb la dificultat que això comporta per procedir amb agilitat en tots els aspectes del treball.

Pel que fa al funcionament de la relació entre el grup i la FAT, volem destacar:
- Les limitacions horàries en l'accés al fons bibliogràfic i documental de la FAT, així com en general en l'accés a d'altres serveis.
- La dificultat de coordinar un enllaç prou significatiu amb els altres actors implicats a "Prototips en codi obert".
- La necessitat de consensuar un format per a la presentació de resultats que sigui profitós per a ambdues parts. ☐

Seminari i taller
12, 13 i 14 de desembre de 2011
"Estrabismes. Polítiques de
col·laboració i de representació".

Agost

Setembre

Descripció

Visualitats contemporànies és una assignatura de la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona que té entre els seus objectius comprendre les problemàtiques que tracten les arts visuals i els agents culturals, socials,polítics i econòmics que les configuren.

L’arxiu de la Fundació Tàpies s’ha utilitzat en grups reduïts per resoldre una pregunta concreta, plantejada des dels debats generats a classe, que abasten problemàtiques com les descentracions i l’eurocentrisme cultural, les polítiques de la memòria i l’arxiu, els gèneres en disputa, les dimensions polítiques de l’art i la cultura o la crítica de la representació. Per altra banda, l’experiència també ha permès conèixer més a fons alguns dels aspectes burocràtics i logístics de l’art, des del procés de planificació d’una exposició fins a la mateixa organització de l’arxiu.

Cercles virtuosos, diagrames, i “totes aquelles carpetes”: el desencaix com a possibilitat d’aprenentatge

Aída Sánchez de Serdio Martín

Des de l’inici, la invitació de col·laborar amb la Fundació Tàpies a través del projecte “Prototips en codi obert” em va semblar una oportunitat per continuar explorant les possibilitats que s’obren quan la universitat deixa de tancar-se en si mateixa i recupera el seu sentit de connector amb el món que l’envolta. En ocasions anteriors ja havia col·laborat des de diverses assignatures amb altres institucions o organitzacions (no tantes com voldria perquè cada col·laboració demana un esforç d’adaptació que no sempre estem en condicions de fer), per intentar convertir aquest espai de diàleg en quelcom diferent de les tradicionals pràctiques, sovint instrumentalitzades com a mer ensinistrament laboral. Ben al contrari, establir una col·laboració pedagògica significa obrir el procés d’ensenyament i aprenentatge a la diferència de formes de fer, de discursos i de relacions, la qual cosa, lluny de generar sinergies instrumentalitzables sense friccions, provoca desconcerts temporals, reajustaments i, si tot va bé, un aprenentatge que formarà part per sempre de les persones que han participat de l’experiència.

El fet que les negociacions amb l’equip de “Prototips en codi obert” comencessin el curs anterior, ens va permetre ajustar els continguts de l’assignatura a la col·laboració que començàvem a imaginar. L’assignatura des de la qual col·laboraríem, Visualitats contemporànies, forma part del tercer curs de l’ensenyament de Belles Arts i té com a finalitat introduir l’alumnat als debats contemporanis al voltant de la imatge, la visualitat, les polítiques de representació presents actualment al món de l’art i la cultura. A partir d’aquest objectiu general, es van situar diversos eixos temàtics que permetessin connectar els debats en relació amb la visualitat i l’art contemporani amb els materials presents a l’arxiu de la Fundació Tàpies. Els temes tractats van ser: 1) *la crítica de la representació*, 2) *les dimensions polítiques de l’art i la cultura*, 3) *els gè-*

neres en disputa (feminismes, noves masculinitats, etc.), 4) *les polítiques de la memòria i l'arxiu*, 5) *els descentraments de l'eurocentrisme*, i 6) *les pràctiques quotidianes de visualitat, consum i producció amateur*. Cada tema es tractava a classe mitjançant una presentació que anava a càrrec més aviat de la professora, i s'acompanyava de lectures que l'alumnat era convidat a fer a mesura que avançava el curs. Alhora, es va proporcionar al grup una ordenació de les diverses exposicions que havien tingut lloc a la Fundació i que constaven als arxius, en funció de la seva relació amb els temes de l'assignatura, amb l'objectiu de facilitar una orientació en el primer accés a l'arxiu.

Naturalment, els processos d'aprenentatge col·lectiu sempre desborden les expectatives, transcorren per rutes imprevistes, i plantegen problemes no sempre resolubles. Les sessions de classe que giraven al voltant dels eixos temàtics abans especificats obrien multitud de qüestions, sovint interessants per al grup, però gens fàcils d'aprofundir-hi en una o dues sessions. Aquest fet podia estimular la recerca pròpia, però alhora podia fer intimidant per a l'alumnat intervenir a les classes. Les valoracions de l'alumnat reflecteixen bé aquesta tensió:

> Sinceramente mi valoración de la asignatura es buena. Lo que más me ha interesado han sido los diferentes temas que hemos ido trabajando [...] pues han sido de gran interés y muchos de ellos eran prácticamente desconocidos para mí [...]. Sólo puedo decir, finalmente, que lo que estaría bien para futuros cursos es que los temas se pudieran trabajar más en clase ya que no había tiempo de verlos todos con profundidad y eso hace que el debate sea escaso, ya que si no se sabe sobre un tema es muy difícil dar una opinión... Sí, en definitiva el problema es el tiempo. (Mireia)

> Considero que aquesta ha estat una assignatura molt interessant [ ]. He tingut realment ganes i m'he sentit motivada a anar més enllà a l'hora d'informar-me sobre de què parlava, de manera que sento que he après i ho valoro molt positivament. D'altra banda, [...] tot i que la intenció era de que tots hi participéssim i hi féssim aportacions, els debats no van sorgir. Durant aquests moments jo tenia la sensació que si deia alguna cosa no estaria a l'altura del tema que s'estava debatent, o es creava una conversa professora-alumne invo-

> lucrant-ne d'altres o no. Potser s'hauria d'encarar d'alguna manera perquè debatre fos fonamental entre els estudiants de la classe (no sé com). (Montserrat)

Aquesta complexitat dels processos a l'aula se sumava a la que emergia de la col·laboració amb la Fundació. La proposta que es feia des de l'assignatura per al treball final consistia a realitzar una petita recerca en relació amb l'arxiu de la Fundació de manera que es partís d'alguns dels temes de l'assignatura tot plantejant una pregunta que permetés connectar-lo amb alguna de les exposicions o projectes duts a terme per la Fundació. Alhora, aquesta recerca s'havia de materialitzar d'alguna forma perquè es transgredís el tradicional text acadèmic de 15 pàgines i s'exploressin formes textuals i visuals alternatives.

En la pràctica, la relació amb la Fundació relació suposava entrar en un altre règim de relacions i en un altre funcionament institucional (amb les seves limitacions, pròpies de l'accessibilitat, del temps i dels espais). Però també, i sobretot, el treball final plantejava el desafiament de connectar els debats conceptuals relatius a la pràctica artística contemporània amb la materialitat de la producció documental museística. Com a docent m'he adonat que construir una triangulació entre a) *els temes teòrics de l'assignatura*, b) *l'artista o projecte escollit* i c) *la mediació institucional de la Tàpies* (ja fos per la via de l'arxiu, l'exposició, o fins i tot el catàleg) és molt complicat d'aconseguir en el marc temporal d'un trimestre que marquen les assignatures a la facultat.

Efectivament, quan l'alumnat va accedir per primer cop al material arxivat, la primera reacció va ser de sorpresa i desconcert perquè els era difícil localitzar els temes teòrics tractats a classe en documents com ara correus electrònics que discutien l'enviament dels catàlegs de cortesia, cartes en què es negociava la despesa material d'una instal·lació, o panells amb la disposició física de l'exposició. Si bé el grup va veure en tot moment l'accés a l'arxiu de la Fundació com una possibilitat excepcional de conèixer el funcionament d'una institució del món de l'art, no els era tan fàcil integrar aquest saber en el seu propi treball. Cap al final del procés de treball vaig intentar clarificar la naturalesa del treball amb un diagrama (fig. 1), però les valoracions de l'alumnat expressen com aquesta fricció es va mantenir fins al final:

> Hemos experimentado una nueva forma de trabajar (con la Tàpies) y nos ha ayudado a aprender cosas nuevas (investigar obra y autor con más profundidad, contrastar información con lecturas fundamentales, darnos cuenta de la importancia del inglés, relacionar información de todo tipo). (Irene i Mariola)

> En relación con la Fundació, sinceramente, en un primer momento mis expectativas eran tan grandes que cuando me encontré en el meollo de la cuestión me deshinché un poquito (¡carpetas y carpetas y no sabías por dónde empezar!), pero es una buena experiencia ya que no todos los días se puede entrar en un archivo de una institución como ésta. (Mireia)

Els treballs resultants reflecteixen formes molt diverses d'enfrontar-se a aquest diàleg. Des de produccions visuals o artístiques inspirades en les pràctiques de l'artista escollit, passant per àmplies recerques de bibliografia presentades com un diari de premsa, o per muntatges en vídeo sobre pràctiques artístiques contemporànies, fins a anàlisis de relacions institucionals materialitzades en diagrames. D'una manera o una altra, totes intenten tenir en consideració la fonamentació teòrica del tema, la naturalesa de la producció artística i la materialització del seu propi treball de la millor manera possible donat el marc temporal. En aquest esforç és on crec que rau la riquesa de l'aprenentatge produït, i també la seva dificultat. En futures edicions caldrà valorar com es podria fer des de l'assignatura un acompanyament més proper de l'estudi de l'arxiu de manera que els lligams entre les diferents dimensions del treball es puguin estudiar de manera específica per a cada projecte.

Finalment, la possibilitat de dipositar la documentació d'aquesta experiència al mateix arxiu de la Fundació permet completar el cercle virtuós del diàleg interinstitucional. A banda dels materials que hi quedin efectivament dipositats, el fet de preparar aquesta documentació amb l'alumnat, ara que ja fa uns mesos de la finalització de l'assignatura, és una oportunitat ideal per tornar a valorar reflexivament l'experiència. Esperem que això sigui una nova fase d'aprenentatge tan enriquidora com la primera. □

Figura 1:
Diagrama per a la realització dels projectes d'investigació.

Cimera
5 d'octubre de 2011
23 de novembre de 2011

Sessions de treball obertes
24 d'octubre de 2011
Escola d'Art i Superior de Disseny Deià: "Desmontaje. Archivo F.X.: La ciudad vacía: Comunidad" Sessió inaugural del taller amb la conferència de Pedro G. Romero

18 de novembre de 2011 Crítica de la representació: Presentació dels treballs

30 de novembre de 2011 Xarxa d'Arts combinatòries: Presentació de l'exposició "Antoni Tàpies. Cap braços cames cos" per part de Laurence Rassel i Miquel Tàpies

Publicació del bloc del projecte
5 d'octubre de 2011

	◆				✳
	◆			◆	✳
	◆			◆	
	◆			◆	
	Octubre			Novembre	

Descripció

CandeL'Hart és una associació formada per un grup de persones, principalment dones, del barri de Bellvitge (L'Hospitalet) unides per la seva afició a la pintura, i que compten amb l'assessorament de LaFundició.

El 2015 el barri de Bellvitge celebrarà el seu 50è aniversari, i per a aquesta ocasió CandeL'Hart s'ha proposat realitzar una exposició sobre aquests 50 anys del barri. La visita a l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies té entre els seus objectius donar a conèixer diferents formes expositives de narrar processos de desenvolupament urbà que puguin ajudar a aquest grup en la seva iniciativa.

Fundació Antoni Tàpies
Aragó, 255 - 08007 Barcelona
Tel.: +34 934 870 315
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

Hora d'aventures: CandeL'Hart i les polítiques de l'arxiu

La Fundició [1]

No va ser una decisió fàcil per al grup de dones de CandeL'Hart acceptar en el seu moment la invitació de sumar-se a un procés com el de "Prototips en codi obert".

Les distàncies entre un grup de dones del barri de Bellvitge que es dediquen a la pràctica amateur de la pintura i una institució com la Fundació Antoni Tàpies, ja s'intuïen considerables encara que només representin 34 minuts de viatge en transport públic. Són 34 minuts en direcció a "donde la ciudad cambia su nombre", parafrasejant el títol de la novel·la de Paco Candel, i la por de "no saber", de "fer el ridícul", de no respondre a les expectatives de l'altre, de ser instrumentalitzades o tractades com un element exòtic... Tot plegat eren motius que inclinaven la balança cap a un costat, mentre a l'altre hi havia la sorpresa de sentir-se reconegudes i considerades, la curiositat pel contacte amb alguna cosa nova i l'oportunitat d'accedir a un lloc que, en certa manera, semblava que no ens corresponia.

En les converses internes que s'han anat donant al llarg del procés es percep una certa ressaca col·lectiva, alguna cosa així com vertígens, marejos i un petit malestar, que es podrien atribuir al fet de moure'ns entre aquestes dues pulsions.

CandeL'Hart té el seu origen el 1998, quan des de l'Aula de Cultura de Bellvitge es va posar en marxa un taller de pintura. L'oferta havia de respondre a un model estàndard i genèric: un curs de dibuix i pintura amb un programa d'iniciació a la tècnica i tutelat per un expert amb el rol de professor/a. Aquest format es va anar subvertint, arran de l'anàlisi de la pràctica en si mateixa que estàvem duent a terme, i a poc a poc ens vam encaminar cap a la idea de construir un espai de creació i aprenentatge compartits molt més plural, on poguessin conviure diferents processos individuals i col·lectius que es retroalimentessin i inicidissin d'alguna manera en la realitat més inmediata del grup. Potser el més significatiu és com aquest lloc, encara que no

[1] Aquest text ha estat elaborat a partir de les nostres converses continuades i quotidianes amb les dones de l'associació CandeL'Hart.

exempt de controvèrsies i autocensures, s'ha convertit en un espai d'autonomia i emancipació per a totes les que el transitem.

Durant les primeres visites a l'arxiu ens vam situar com a "observadores". Encetàvem el procés amb tot un imaginari previ que vam haver d'anar deconstruint a poc a poc: del que era la institució, les persones que en formaven part, el que esperàvem que fos l'arxiu tant en el seu aspecte físic com en els seus continguts, etc. (fig. 3 a fig. 8).

Inicialment, l'equip de la Fundació ens va convidar a apropar-nos al material a través d'una selecció de documents que, al seu parer, podien interessar al grup. En aquest primer apropament va fer evident la distància entre maneres diferents d'articular, entendre i respondre a l'arxiu en tant que "artefacte cultural".

Les institucions culturals, des de l'escola fins als museus i centres d'art, continuen esdevenint eines per atorgar valor a un tipus determinat d'hàbits, pràctiques i formacions culturals, i per desvalorar-ne unes altres, en funció d'interessos polítics, econòmics i socials. És per aquest motiu que moltes persones que no han estat escolaritzades o per a qui el seu pas per l'escola ha estat fugaç, menystenen les seves pròpies opinions i són reticents a expressar-les en públic en un context com el de la Fundació Antoni Tàpies, alhora que s'apropen a la cultura oficial contemporània amb una mescla paradoxal de reverència i escepticisme.

A pesar de tot el treball genealògic, de deconstrucció i crítica que les mateixes institucions culturals han realitzat sobre si mateixes, sobre el seu paper en relació amb la societat i els processos històrics que l'han conformat, podem dir que encara són deutores del programa il·lustrat i que una de les seves principals funcions socials continua sent precisament la de portar la llum de la cultura als ignorants.

En última instància, la institució cultural persegueix la identificació del públic amb els valors que ella mateixa i els grups socials als quals han de retre compte han definit com a vàlids, i per això necessita activar dispositius –espais, rituals, codis del llenguatge, hàbits, etc.– que reforcin la seva autoritat en la matèria. Aquests dispositius han de ser interioritzats i "performats" pels seus destinataris, de manera que construeixen formes específiques de subjectivitat.

Entenem que "Prototips en codi obert" té com a objectiu, entre altres, curtcircuitar alguns d'aquests processos disciplinaris per generar noves formes de relació desjerarquitzants entre pràctiques i agents culturals diversos. D'una banda, pensem que aquest objectiu és més assolible quan es treballa amb col·lectius heterogenis que te-

nen objectius, expectatives i maneres de fer diferents dels de les institucions culturals. Però resulta molt fàcil que, davant d'un col·lectiu com CandeL'Hart, la institució torni a reproduir els seus mecanismes proselitistes habituals. A pesar de les consignes i directrius que pugui dictar la direcció de la institució o d'un dels seus programes, la institució pròpiament dita es fa corpòria i funciona d'acord amb una infinitat de petits gestos i maneres de fer les coses que han estat interioritzades pel seu personal durant molt de temps, i que no es poden canviar fàcilment. Tampoc no és fàcil, si no impossible, modificar els espais de les institucions i la manera com s'utilitzen, que també són dispositius que condicionen el tipus de relacions que es donen al museu, el centre d'art, la universitat o l'escola. Així doncs, la nostra primera impressió durant les primeres sessions de treball amb l'arxiu, on es desplegaven els continguts de les exposicions que havia acollit la Fundació, va ser la de sentir l'arxiu reconvertit en un mitjà didàctic per il·lustrar.

Enmig d'aquesta tessitura ens vam retirar a treballar al projecte *Vivimos en Bellvitge. Visítenos*, un títol que recuperava el reclam amb el qual el 1962 s'anunciava la venda dels primers pisos a Bellvitge. Fent servir el format expositiu vam recollir la primera fase d'un procés on intentem repensar els llocs comuns que han construït la nostra percepció del territori i la seva història per construir-ne noves imatges que representin la memòria més invisibilitzada.

Posteriorment, vam decidir reprendre el contacte amb l'arxiu de forma més autònoma, sense la mediació de l'equip de la Fundació. Aquest contacte físic i tal vegada més orgànic amb el document, va convertir el contenidor en el protagonista i ha dirigit el nostre interès cap al mecanisme i les maneres de preservar la cultura. Aquest és el punt en el qual ens trobem ara: intentant construir l'arxiu dels 12 anys de treball del grup, posant la nostra atenció en la manera de recollir i comunicar les formes d'organitzar-nos i els processos de creació i aprenentatge col·lectius vinculats al nostre àmbit d'actuació.

Creiem que obrir l'accés a l'arxiu de la Fundació pot convertir-se en una eina per assajar noves formes de treballar dins i fora dels centres d'art. Suposem que és fàcil resituar l'eina i reduir-ne l'ús a formes convencionals, com a material de consulta per a experts o per treballar dins d'àmbits educatius propis del camp de l'art. Per això ens sembla interessant que es doni la possibilitat d'experimentar a grups desvinculats del funcionament habitual, que potser puguin generar, o simplement apuntar cap a, un altre tipus de relacions entre pràctiques culturals i institucions. □

Figura 1

Figura 2

Figura 3

Figura 4

Figura 5

Figura 6

Figura 7

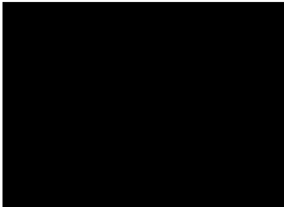

Figura 8

Imatges del procés

---

1. Imatge en negre.
2. Dibuix fet a les sessions de treball que el grup CandeL'Hart va realitzar sobre el mateix procés.
3. Primera visita de CandeL'Hart a l'arxiu de la Fundació Tàpies. 19 de setembre de 2011.
4. Visita de CandeL'hart a l'exposició permanent de la Fundació Tàpies. 14 de maig de 2011
5. Visita d'Oriol Fontdevila i Linda Valdés a l'espai de treball de CandeL'Hart, un racó del magatzem de la cooperativa Centre d'Estudis Jaume Balmes (Hospitalet de Llobregat). 20 de juny de 2011.
6. Primera cimera de "Prototips en codi obert". Universitat de Barcelona, 5 d'octubre de 2011.
7. Primera visita de Verónica Toscano al grup CandeL'Hart, alumna de Crítica de la representació de la Facultat de Belles Arts. Espai de treball de CandeL'Hart, 17 d'octubre de 2011.
8. Segona sessió amb Verónica Toscano. Es decideix treballar el concepte del quadern de bitàcora.
9. Tercera sessió de treball amb Verónica Toscano.
10. Quarta sessió de treball amb Verónica Toscano.
11. Cinquena sessió de treball amb Verónica Toscano.
12. Sisena sessió de treball amb Verónica Toscano.
13. Presentació del projecte Aula a la deriva. Entre els col·lectius que hi participen es troben la Fundació Antoni Tàpies i CandeL'Hart. Cercle Artístic de Sant Lluc, 28 d'octubre de 2011.
14. Presentació del projecte *Las Mujeres de Millones* dins el seminari *Estrabismes. Polítiques de col·laboració i de representació*, organitzat per La Fundació Antoni Tàpies i Aula a la deriva. 12, 13 i 14 de desembre de 2011.
15. Sessió de treball de CandeL'hart amb l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies, coordinada per Marta Mariño. 20 de desembre de 2011.
16. Ídem.
17. Visita de CandeL'Hart a l'exposició *¡Cataluña acaba aquí. Aquí empieza Murcia!*, acompanyades d'Elvira Pujol i Joan Vilapuig (col·lectiu Sitesize). Virreina Centre de la Imatge, 22 de desembre de 2011.
18. Tercera cimera de "Prototips en codi obert". Fundació Antoni Tàpies, 18 de gener de 2012.
19. Primera sesió de treball amb Jess Espinoza. Espai de CandeL'Hart, 19 de desembre de 2011.
20. Sessió de treball amb Jess a l'espai de l'Associació de veïns i veïnes de Bellvitge, per a la construcció d'imatges al voltant de la memòria del barri.
21. Sessió del taller de serigrafia: Insolació d'imatges.
22. Primers resultats del taller.
23. Muntatge de l'exposició *Vivimos en Bellvitge. Visítenos*. 12 de febrer de 2012.
24. Carnaval de Bellvitge. Els veïns i veïnes vesteixen roba amb imatges de l'exposició *Vivimos en Bellvitge*, estampades a un taller realitzat per CandeL'Hart al CAP de la Marina en suport a les reivindicacions veïnals per demanar la reobertura del centre mèdic d'atenció primària.
25. Dibuix realitzat durant les sessions de treball de valoració de "Prototips en codi obert", on es representa la visita de la Fundació Tàpies a l'exposició *Vivimos en Bellvitge. Visítenos*.
26. Quarta cimera de "Prototips en codi obert", organitzada per CandeL'Hart a L'Harmonia (Hospitalet de Llobregat). 28 de març de 2012.
27. Dibuix on es representa l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies a l'estació de trens de Bellvitge.
28. Reinterpretació del quadre de Paul Cézanne *Els jugadors de cartes*, que representa el procés de treball en el marc de "Prototips en codi obert".
29. Sessió de consulta i treball a l'arxiu, sense la mediació del personal de la Fundació Tàpies, acompanyades de l'arxivera Núria Soler. 24 d'abril de 2012.
30. Dibuix on es representa CandeL'Hart dirigint-se cap a la presentació del llibre "Prototips en codi obert".

TESCO

Cimera
18 de gener de 2012

2012

		✳			
	◆	✳		◆	
		✳			
	◆	✳		◆	

Desembre Gener

Descripció

La Xarxa d'Arts combinatòries és un grup multidisciplinari d'agents externs a la Fundació que des de l'any 2010 ofereix la seva interpretació particular de les exposicions, les activitats de la institució i d'aspectes rellevants en el desenvolupament del projecte Arts combinatòries.

La Xarxa d'Arts combinatòries ha treballat entorn de l'exposició de l'obra d'Anna Maria Maiolino i de l'exposició d'"Ibon Aranberri. Organigrama", en les quals va proposar diverses activitats o intervencions. En el marc de "Prototips en codi obert", la Xarxa ha treballat en l'exposició "Antoni Tàpies. Cap braços cames cos".

Autoentrevista

Xarxa d'Arts combinatòries

El contingut d'aquest text s'articula en format d'autoentrevista i ha estat elaborat per alguns dels membres de la Xarxa d'Arts combinatòries (Maria Teresa Canals, Lito Caramés, Josep Gallardo, Mercè de Febrer, Montserrat Morales, Carme Ortiz, Inma Pelayo i Carmen Sanjuán).

La primera part del qüestionari representa un exercici de definició del què és la Xarxa i quina és la seva història, mentre que, en la segona part, s'evaluen els processos de treball duts a terme en el marc del projecte "Prototips en codi obert" al voltant de l'exposició *Antoni Tàpies. Cap braços cames cos.* A continuació, es diferencien les veus de les persones que han participat en el relat per mitjà de la utilització de diferents signes.

L'objectiu de la Xarxa d'Arts combinatòries durant el període 2011-2012, dins del projecte "Prototips en codi obert", és dissenyar i produir una activitat educativa entorn de l'exposició *Antoni Tàpies. Cap braços cames cos.* En el moment de realització d'aquesta publicació, el projecte es troba en la fase de definició d'objectius i continguts de l'activitat.

1. Definició i història de la Xarxa d'Arts combinatòries.

1.1. Què és la Xarxa?

■ La Xarxa d'Arts combinatòries és un grup de treball estable que s'ha articulat amb usuaris externs a la Fundació. Es tracta d'un grup multidisciplinari de voluntaris als quals des del 2010 es convoca periòdicament per oferir la seva interpretació particular de les exposicions i activitats de la institució, articulant una funció mediadora entre la institució i els públics.

Si volem evitar una visió "ingènua" sobre la genealogia d'aquest tipus de pràctiques col·laboratives, les hem de connectar històricament amb el moviment de la "crítica institucional", que a partir dels anys 60 va dirigir contra les institucions artístiques una crítica de la seva funció social, ideològica i de representació. Amb els anys, però, el desenvolupament d'aquella perspectiva crítica va donar pas a la cooptació per part de les institucions, i el que havia començat com una estratègia de resistència s'ha convertit en "crítica institucionalitzada" (també descrita com una nova institucionalitat).

► Es tracta, doncs, d'unes persones "voluntàries" que, desinteressadament, es reuneixen cada quatre setmanes durant un parell d'hores per estudiar i proposar les estratègies que cal seguir. Les reunions estan organitzades pel personal de la Fundació, que supervisa el desenvolupament i la finalitat de les propostes.

⊙ És una aproximació plurindividual al procés de projectes expositius de la Fundació Antoni Tàpies. Dóna lloc a un nou format de participació i interacció formativa.

⁕ És una finestra oberta, un espai il·limitat, amb persones "canyeres" i expectants. A aquest grup d'heterogenis i heterodoxos ens uneixen la voluntat de conèixer, el plaer d'escoltar, la passió de contrastar i la planura de l'acord.

1.2. Què ha fet?

◁ L'activitat de la Xarxa pot situar-se amb més o menys precisió entre la reflexió, l'experimentació, la recerca i la creació d'accions que permetin aprofundir en els diversos aspectes que emmarquen o envolten una obra d'art o un conjunt d'obres d'art en un context expositiu, i les dinàmiques que es generen en els públics.

⁕ Fins ara la Xarxa d'Arts combinatòries ha treballat al voltant de diverses exposicions temporals que es van mostrar a la Fundació Tàpies. D'aquella de la qual tinc un record més clar és de l'exposició d'Anna Maria Maiolino [...]. Recordo amb molta claredat i intenció tot el procés que vam haver d'organitzar per tal de crear un seguit de propostes complementàries de l'exposició, i que es van situar físicament al pis de dalt, a l'espai d'Arts combinatòries.

- ▸ Les accions més importants van tenir lloc a la primavera del 2011, concretament el dissabte 9 d'abril, amb aspectes relacionats amb l'exposició d'Ibon Aranberri. Personalment penso que va representar un gran esforç per a tot el personal implicat; no estic segura de si va donar els fruits esperats.
- ◆ [...] el projecte va consistir en una resignificació i reconstrucció de l'exposició d'*Ibon Aranberri. Organigrama*, des d'una visió dels públics, que ens va dur a la proposta *Reorganigrama*.

1.3. Com treballa la Xarxa i com són les trobades?

- ⊙ Treballa constructivament des de l'opinió i la interacció amb l'aportació de l'altre. Crec que és construir l'espai individual per sumar a l'espai comú. Per a mi és un procés molt interessant de creixement en equip que respecta l'opinió individual.
- ◁ La Xarxa treballa de manera democràtica i diria que tothom s'hi sent a gust i ben acollit.

  La dinàmica de treball es manté força activa, no ha decaigut ni s'ha banalitzat, i, tot i que no hi ha pressions per part del grup que centra les directrius, crec que tothom se sent responsable de la seva aportació al nivell que decideix, tenint en compte els requeriments de la Xarxa mateixa.
- ▸ Els integrants responem a la crida, via e-mail, del personal de la Fundació, que ens recorden les dates de les reunions establertes amb el consens de tothom (calendari) i, en general, aportem les idees que hem anat pensant i discorrent els dies anteriors. En ocasions no és fàcil exposar-les perquè hi ha diferents arguments i no es tracta tampoc de discutir...

  Un fet pràctic i útil de les últimes reunions és que una persona pren nota i ens en reenvia el resum per tenir clar allò que s'ha considerat més important. El que val és el que decideix la majoria d'acord amb el personal de la Fundació. I tornar a reflexionar i planificar per a la propera trobada.
- ◆ La Xarxa treballa a partir de propostes o problemes que es van abordant i desenvolupant mitjançant el diàleg, la conversa i l'intercanvi d'idees, ja sigui amb altres membres de la Xarxa, amb d'altres persones que no ho són (comissaris, direcció, universitaris, escoles, artistes, d'altres institucions...), així com amb

documents, exposicions, xerrades que ajuden a desenvolupar la nostra feina: una recerca amb objectius clars d'aplicabilitat.

1.4. Per què ets membre de la Xarxa? Què t'aporta?

⁎ Per la llibertat d'acció, per l'autonomia en l'experimentació, per poder debatre i decidir.

⊙ M'interessa molt el procés de treball que s'ha generat, és molt diferent de molts dels que he vist a nivell pedagògic. Des del respecte a la individualitat té un grau alt d'aportació i compromís.

◁ Perquè em permet aprofundir en temes relacionats amb el món de l'art, confrontar idees, anar més enllà de les pròpies reflexions i dur a terme propostes poc convencionals en un context reconegut i en un marc innovador i respectuós.

▸ [...] és una invitació a [...] retre homenatge [a Antoni Tàpies] –primer en vida i ara pòstum– col·laborant amb la seva Fundació i aportant diferents punts de vista per tal que algunes de les activitats derivades d'exposicions temporals atreguin i serveixin de reclam per a tot tipus de visitants.

◆ Perquè m'interessa molt el treball que hi fem, el que hem fet i el que podem arribar a fer en un espai que et permet canviar de lloc. Ocupar-ne un altre de diferent d'aquell que normalment s'adjudica al "visitant", al "públic" d'un museu.

Perquè és una proposta nova i agosarada que mostra el tarannà d'una institució que decideix obrir-se per col·laborar i construir coneixement compartit, entomant el risc, la incertesa i la flexibilitat com a companys de viatge.

2. Evaluació del procés de treball dut a terme en el marc del projecte "Prototips en codi obert".

2.1. Primera fase: anàlisi de les exposicions històriques de la Fundació per posar-les en relació amb l'exposició "Antoni Tàpies. Cap braços cames cos".

◁ És molt suggeridor poder accedir a un arxiu i tenir la referència de totes les exposicions que s'han dut a terme a la Fundació, per

tal de relacionar-les amb el tema que es presenta. S'obren noves perspectives a l'hora de reflexionar sobre una obra que pot tenir diferents signes i significats, diferents discursos, diferents relats, diferents narratives, diferents impactes...

✳ Vaig revisar i recórrer 20 exposicions anteriors realitzades a la Fundació (entre els anys 1990 i 1994) per tal de trobar referents per a la mostra *Antoni Tàpies. Cap braços cames cos*. La troballa no va ser gaire àmplia, però el treball i el procés van ser enriquidors. [...] Vaig revisar Bourgeois, Tàpies i Llena, Tàpies sol: la *Comunicació sobre Mur* i *Celebració de la Mel*, etc.

► Ja des de les primeres trobades, l'hivern de 2011, i atès que el títol provisional de l'exposició era *Antoni Tàpies. Cos*, va quedar clar que qualsevol activitat hauria d'estar relacionada –físicament, psíquica o literal– amb les parts del cos, puix que des de les primeres obres Antoni Tàpies les destacava des de diferents aspectes. I d'alguna manera es pot enllaçar amb les temàtiques d'exposicions d'altres artistes que han estat a la Fundació.

2.2. Segona fase: presentació de l'exposició per part dels comissaris Miquel Tàpies i Laurence Rassel.

◆ Xerrada i presentació de la maqueta de la futura exposició per part de la directora del museu, que ens va apropar a la proposta de la Fundació i ens va ubicar en la seva filosofia, donant-nos eines per seguir endavant i situar els conceptes que ja havíem anat descobrint individualment i compartit posteriorment.

◁ Conèixer, per part dels comissaris, els punts de partida, les hipòtesis, els dubtes que sorgeixen en dissenyar i configurar els continguts d'una exposició, que canvien totalment la percepció i les expectatives vers l'exposició i les possibles accions a dur a terme.

► D'aquest dia, a banda de gaudir amb la presentació de la maqueta i les diferents possibilitats expositives, a mi m'ha quedat el record de les paraules de la Laurence en explicar que va anar a l'estudi d'Antoni Tàpies i va veure com l'artista estava treballant algunes de les mateixes temàtiques que ja havia fet en els anys joves, però des de la perspectiva de la vellesa...

2.3. Tercera fase: dinamització per generar els continguts de l'activitat consistent en una pluja d'idees a través del visionament d'obres d'Antoni Tàpies i d'artistes que han exposat a la Fundació relacionades amb la temàtica del cos.

◃ Aquest tipus d'experiències-accions de caire exploratori són una forma d'implicar-se, de compartir mirades, de conèixer altres formes de pensar, altres raonaments... i un bon punt de partida per generar els possibles continguts de les propostes.
◆ La dinamització de la sessió va ser un espai on, a partir de les obres seleccionades, ens vam "encarnar" en les emocions i sensacions que aquestes ens suscitaven [...]. ☐

Cimera
28 de març de 2012

Sessions de treball obertes
20 de febrer 2012 CandeL'Hart: visita a l'exposició "Vivimos en Bellvitge. Visítanos"

Febrer

Març

Descripció

Grup d'investigació format per estudiants que basen part de les respectives tesines de màster en la utilització de material de l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies. Tot i els enfocaments diferents que l'arxiu i el material documental rep amb cada un dels projectes, la possibilitat dels estudiants per treballar conjuntament facilita que s'articulin com una comunitat d'aprenentatge, basada en l'assessorament mutu i l'intercanvi de punts de vista.

Les investigacions es varen iniciar el gener de 2012 i es preveu que es desenvolupin fins a mitjan de 2013.

Fundació Antoni Tàpies
Aragó, 255 - 08007 Barcelona
Tel.: +34 934 870 315
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

Presentación de las investigaciones

Alba Benavent, Alba Braza, Oriol Fontdevila,
Jeice Hernández, María Murillo

Desde el Máster en Arte Actual del **IL3 Institut de Formació Contínua** de la Universitat de Barcelona se crean diferentes proyectos de investigación que de un modo u otro utilizan material del archivo de la Fundació Tàpies. Iniciados en enero de 2012 y con continuidad hasta mediados de 2013, esta interacción se materializa en trabajos individuales que nos servirán como tesina de máster. El archivo y el mismo entorno de la Fundació Antoni Tàpies figuran como contexto disponible para ensayar dinámicas de investigación cualitativa. Así mismo, las cuatro estudiantes que desarrollamos los proyectos nos articulamos como un grupo que periódicamente intercambiamos diversos puntos de vista sobre el proceso de búsqueda. Formamos el grupo Alba Benavent, Alba Braza, Jeice Hernández y María Murillo. La tutorización de los proyectos va a cargo de Oriol Fontdevila.

Las cuatro investigaciones se plantean en las siguientes líneas de desarrollo:

Movimiento en la obra de Antoni Tàpies. Propuesta de Jeice Hernández, dirigida a la investigación del movimiento físico que sufre la obra de Tàpies hasta ser expuesta. Por una parte, la propuesta considera la información que se encuentra en el archivo sobre el tema, basando la investigación en torno a algunas exposiciones dedicadas a Tàpies que han tenido lugar en la misma Fundació. La segunda parte consiste el llevar la investigación al terreno: se trata de hacer un análisis del proceso de montaje y desmontaje de la exposición *Antoni Tàpies. Cap braços cames cos,* que tiene lugar el mes de junio de 2012.

El papel del comisario en los proyectos educativos de las instituciones artísticas de arte contemporáneo. Propuesta de María Murillo, que parte de la investigación en el archivo de la Fundació del material existente del Departamento de Educación. Se contrastará con el desarrollo de proyectos educativos de otras instituciones artísticas, con el fin de detectar los retos que se plantean hoy en día en relación con la educación y los nuevos públicos. En este sentido se focalizará la atención sobre la relación de la educación con el comisariado, un aspecto que ha llamado considerablemente la atención en los últimos años y que al respecto ha generado tanto literatura especializada como distintos experimentos.

Manolo Borja-Villel y el museo: del proyecto a la acción. Proyecto de Alba Benavent, enfocado en el análisis de los modelos museísticos que ha propuesto Manolo Borja-Villel con su práctica como director, primero en la Fundació, posteriormente en el MACBA y, por último, en el MNCARS. Entre otros puntos, el trabajo se orienta en cuestionar en qué medida la institución museística da cabida a la sociedad civil en un espacio público o en un espacio que pretende ser público, así como evaluar hasta qué punto la ideología pragmática de dicho director se llega a convertir en políticas transformadoras.

La creación de archivos como propuesta de exposición. Investigación de Alba Braza, que parte del rastreo en el archivo de aquellas prácticas de comisariado llevadas a cabo en la programación de la Fundació Antoni Tàpies y que a su vez han trabajado con el archivo como principal método de mediación de contenidos. La intención es aplicar posteriormente este estudio a un proyecto expositivo que nace con la premisa de transformar la reflexión y el estudio de la importancia del comisariado y del archivo como motores de construcción de memoria y generadores de nuevas lecturas de realidad, en una metodología a seguir.

Jeice Hernández, "Arxiu".
Una interpretación sobre el paso del grupo del Máster d'Art Actual por el archivo de la Fundació Tàpies. La imagen tiene en cuenta el rastro que cada una de las investigaciones prevé dejar en la documentación y en las personas para la creación de nuevas ideas.

Cimera
16 de maig de 2012

Abril

Maig

Fundació Antoni Tàpies
Aragó, 255 - 08007 Barcelona
Tel.: +34 934 870 315
museu@ftapies.com
www.fundaciotapies.org

Cimeres, sessions de treball, bloc

A banda dels processos que cada un dels grups ha desenvolupat al llarg de la temporada 2011-2012, amb “Prototips en codi obert” també s’han articulat alguns espais per a l’intercanvi, el contrast de punts de vista i l’avaluació contínua del projecte. Bàsicament s’ha tractat de l’obertura d’un bloc (http://www.fundaciotapies.org/blogs/prototips/) i de la programació d’un conjunt de reunions generals periòdiques que hem anomenat “cimeres” i que s’han fet al llarg de la primera etapa.

El funcionament de cada un d’aquests elements ha estat desigual. Es poden apuntar diferents aspectes que han dificultat la seva realització, com són els diferents models d’organització dels grups participants, la diferent temporalitat i calendari específic dels respectius projectes, el procés d’establiment de confiança entre els seus membres i l’equip impulsor del projecte, entre d’altres.

Convençuts, però, que el diàleg entre els grups és una qüestió important per al desenvolupament del projecte, i, alhora, conscients que amb vista a la continuïtat de “Prototips en codi obert”, hem de millorar en l’operativitat dels entorns per plantejar-ho, tanquem la publicació demanant sobre aquest aspecte als mateixos grups implicats en la primera etapa del projecte. Tal com hem apuntat al començament, hem concebut la publicació com una oportunitat per seguir el diàleg entre tots els agents implicats en “Prototips en codi obert”, per tal de poder plantejar conjuntament solucions per a la continuïtat d’un projecte que, al capdavall, és comú.

Equip impulsor

Com valoreu la integració del grup en el projecte?

Quina és la vostra consideració de l'arxiu i dels processos d'interacció que s'han organitzat?

Com heu vist i heu treballat amb la Fundació Tàpies i els altres grups?

Escola d'Art i Superior de Disseny Deià
En la distància que ens permet aquesta avaluació, el procés de treball amb la Fundació Antoni Tàpies (FAT) se'ns mostra com un cicle molt obert que, tanmateix, ha recollit totes les seves aportacions i no ha deixat que aparentment es perdés res. Des de la interlocució inicial en què se'ns va proposar la col·laboració fins a les diferents fases de desenvolupament, hem estat ben recolzats i acompanyats en totes les decisions que ens anaven introduint en els nivells de l'estructura organitzativa del centre. També, per tant, en les gestions que han fet possible accedir a documents i a facilitar l'ús i la intervenció en l'edifici.

Considerem, des de l'escola, els professors i alumnes que hem estat implicats en l'activitat, que ha estat un intercanvi important i profitós. Remarquem el terme "intercanvi" perquè considerem que la mentalitat oberta de la FAT ha permès una col·laboració compromesa a l'hora d'aportar i rebre. Les actuals circumstàncies demanen una sincera relació en què cada part es trobi en la consideració d'aportar coneixement, recursos i disponibilitat. I de rebre noves experiències i lligams amb coneixements i formats de treball que generin millores i també bones relacions de continuïtat.

S'ha plantejat "Prototips en codi obert" com un projecte que implicava diferents grups lligats a pràctiques d'aprenentatge, amb la intenció de provocar també una circulació d'informació i contacte entre els grups. Malgrat l'esforç en aquest sentit per part de l'equip impulsor, lamentem des de l'escola Deià no haver pogut activar suficientment aquesta correspondència entre els grups. La nostra dinàmica escolar, molt compactada en assignatures i treballs tancats, no ha afavorit un seguiment a més llarg termini de l'evolució del projecte. Ni la possibilitat de participar-hi en més punts de tot procés. Considerem que això es va propiciar en la darrera de les nostres activitats en fer-se la presentació pública del

treball, en què ens vam poder trobar amb altres grups del projecte al voltant de la nostra reflexió sobre l'arxiu. Els horaris de les reunions de les cimeres entre els grups coincidien amb el nostre horari lectiu, la qual cosa va fer molt difícil poder participar i aportar un contrast entre les diferents propostes.

Voldríem comentar també, en relació amb la possibilitat de seguiment del desenvolupament del projecte, que la informació de la pàgina web del projecte resulta difícil d'accedir per a les persones no implicades en el procés. Cal fer fins a tres accessos des de la pàgina web inicial de la FAT sense que es donin indicacions del camí que cal seguir per arribar als blocs i d'aquí accedir a l'apartat de "Prototips en codi obert". Segurament es podria facilitar aquest accés a la informació que permeti fer un fàcil seguiment, en primer lloc, per així, atesa la valoració que per a nosaltres té, poder-ho compartir amb tots els altres públics que accedeixin a la pàgina de la Fundació.

Finalment, volem afegir que, per a Deià i per als alumnes, ha estat una important experiència, que ha complementat de manera especial els continguts pedagògics del curs i les formes d'interlocució amb institucions culturals amb amb les quals estem mantenint un fructífer intercanvi. Encoratgem la FAT a insistir en aquest camí i només tenim el desig de mantenir i renovar, si és possible, aquesta relació per la qual oferim tota la nostra col·laboració.

Crítica de la representació

El grup de la matèria Crítica de la representació de la UB ha desenvolupat el seu treball en perfecte sintonia amb la Fundació, si bé però ha estat molt difícil interactuar amb la resta de grups atesa la singularitat d'aquest grup (molt nombrós, lligat al perfil de l'assignatura, limitat en el temps, etc.). En conjunt, el projecte és potser massa obert en el seu plantejament, ja que deixa en mans dels agents externs cridats a participar-hi a l'articulació de la seva proposta. Fora bo provar de traslladar propostes concretes en funció del perfil de cada grup col·laborador. D'altra banda, per tal d'enfortir les connexions entre els grups, potser es farà imprescindible programar cerques i treballs conjunts, tot i que de forma parcial, per tal de no reduir el contacte a la coneixença dels treballs d'altri.

L'arxiu de la FAT no és susceptible de ser avaluat *per se.* El que cal és valorar-ne la gestió i la projecció. En aquest sentit, tot i que

no és pas fácil, potser serà més eficaç emfasitzar el perfil dels continguts de l'arxiu quant a material referit als processos de treball de la FAT i aprofitar la receptivitat dels grups de treball per endinsar-lo en aquesta realitat.

Martí Peran

Visualitats contemporànies
Considero que en general no és fàcil treballar de manera coordinada en un projecte com "Prototips en codi obert". El fet que els grups convidats a treballar ja tinguin dinàmiques pròpies i que els seus integrants tinguin altres feines a fer (per exemple, cursar un munt d'assignatures de la carrera més enllà de les quals treballen en col·laboració amb la Fundació), fa que de vegades es perdi el sentit d'estar compartint un projecte. En el cas concret del grup de Visualitats contemporànies de la Facultat de Belles Arts, era complicat que el grup d'alumnes es pogués comprometre a seguir les cimeres, perquè tenien altres compromisos acadèmics. Per altra banda, és difícil mantenir l'interès en el que fan els altres quan les activitats funcionen en paral·lel, sense creuaments o col·laboracions concretes.

Si la idea és produir interaccions, es podria pensar a afavorir trobades creuades entre els grups, en funció d'interessos realment compartits o propers. Aquestes interseccions es podrien planejar ja a l'inici del projecte, sense descartar que se'n produïssin de noves i imprevistes al llarg del procés.

Aída Sánchez de Serdio

CandeL'Hart
Com a grup hem intentat traslladar les nostres maneres de fer a un context que no coneixíem i on alhora convergien les estructures i els temps d'altres grups.

Potser els grups emmarcats en processos d'aprenentatge acadèmics han respost més ràpidament a l'hora de posar en marxa un format de treball adequat a la seva organització i potser aquest precedent ha desorientat en algun moment el nostre grup, en sentir que no responíem al mateix patró. Nosaltres no havíem de posar-nos nota, ni seguir un calendari en funció d'un programa dins d'un curs escolar, ni tenim obligacions per fer les coses d'una manera i no d'una altra.

Si hi ha alguna cosa que considerem summament positiva és que s'hagi generat la possibilitat de respectar i crear un espai de convivència entre temps i processos diferents, de manera que no ens haguem vist arrossegats pel ritme preestablert pel projecte "Prototips en codi obert" ni pel d'altres grups, i que haguem pogut anar construint lentament la nostra manera d'entendre'ns amb l'arxiu, apropant-nos-hi de forma prudent, amb el temps necessari per repensar el perquè, per a què i de quina manera construir aquesta relació.

També intuïm que, dins de l'estructura en la qual hem desenvolupat les relacions entre els diferents grups de "Prototips en codi obert", s'han donat poques condicions perquè apareguessin desbordaments, ja que els marcs de relació han estat massa codificats i centralitzats. La sensació que nosaltres tenim és d'haver compartit espais on cada col·lectiu oferia alguna cosa així com un estat de la qüestió sobre el moment en què es trobava el seu treball amb l'arxiu i on no hem sabut, al nostre parer, construir debats que nodrissin entre si aquests processos, ni que posessin en diàleg les diferents maneres de fer.

Xarxa d'Arts Combinatòries

El sentiment de pertinença a un projecte més gran per part dels membres de la Xarxa ha sigut bastant irregular. Les cimeres, les hem percebut com un espai merament informatiu del que cada grup ha fet.

Ens agradaria que, en un futur, aquest tipus de trobades fossin un intercanvi real entre els participants, un espai de col·laboració. De fet, la cimera que ha funcionat millor ha estat la darrera, dedicada a la realització de la publicació, on tots els participants teníem una tasca i un objectiu comú.

Màster d'Art Actual

Valoramos de forma positiva formar part de "Prototips en codi obert", pues la información recibida sobre los grupos que la conforman nos ha facilitado tener una visión más amplia de los usos y criterios de búsqueda diversos que se le puede dar a un mismo archivo. Una puerta abierta a un diálogo que origina sus puntos de partida desde diferentes prismas y que puede convertirse, manteniendo la independencia de cada grupo, en una experiencia común.

Crèdits del projecte

Equip impulsor des de la Fundació Antoni Tàpies

Laurence Rassel
Directora

Oriol Fontdevila
Comissari del projecte

Linda Valdés
Coordinadora del projecte

Núria Solé
Responsable d'Arxiu i Documentació

Rosa Eva Campo i Maria Sellarès
Responsables d'Educació

Amb la col·laboració de:
Lídia González, Marta Mariño, Paola Villanueva

Escola d'Art i Superior de Disseny Deià

Professorat:
Jordi Solé, Anna Maria Solé, Joan Vila Puig

Workshop:
Pedro G. Romero

Grups d'estudiants:
Fran Aguilera, Corinna Braehler, Andrea Castellví, Riccardo Cavallin, Zaida Cobo, Joan Colominas, Rafael Cruz, Nerea Fernández, Roser G. Clotet, Diana Garrido, Mercè Grané, Alba Huerta, Jordi Juvanteny, Raquel Klein, Xavier Méndez, Macarena Montoya, Lluís Muriel, Cristina Navarro, Karen Onnita, Anna Palomar, Roza Partyca, Malgorzata Pater, Anna Puigdemasa, Raquel Raluy, Pamela Rodríguez, Chary Romero, Marie Rosich, Paula Sagrera, Sergio Vázquez, Josep Vicens, Gemma Vidal, Gemma Vives

Amb la col·laboració de:
Nuria Enguita, Antonio Gagliano, Valentín Roma, Museu Picasso de Barcelona

Crítica de la representació
Facultat de Belles Arts. Universitat de Barcelona

Professorat:
Martí Peran

Grup d'estudiants:
Nerea Adell, Karina Aguilar, Alvaro Albajez, Elisa Ancori, Francisca Andreu, Jorge Anguita, Sofía Archer, Raquel Asensi, Queralt Armengol, Maria Magdalena Bagur, Concepció Bagur, Raúl Bailón, Anna Barella, Fernando Belenguer, Victoria Benítez Amanda Bernal, Nayra Bonnín, Aitor Burillo, Maria Caixés, Marta Zulema Campodónico, Rafael Cañete, Aurora Caja, Albert Casademunt, M. Carmen Casado, Carla Cejudo, Clara Centenera, Mireia Cerdà, Laia Comas, Clara Cortés, Martina Dal Brollo, Elena De la Rosa Regot, Dana Díaz, Pablo Domínguez, Andrea Espinosa W., Juan Feliu, Margarita Fernández, Francesca Ferrai, Vicenç Ferrer, Josep Figueras, Isabel Figuls, Gerard Fisa, Manuel Florensa, Noemí Florescu, Gemma Fontanalss, Aleix Forcada, Alexandra Garcia, Raquel Garcia, Leticia García, Alberto Gil, Sara Gómez, Carles García, Esteve Holgado, Julia Huelgas, Záforas Ibáñez, Martín Iglesias, Steling Iglesias, Silvia Jovani, Sita Klippel, Jordi Lafon, Cristina Lavilla, Marta López, Arnau López, Saleta Losada, Clara Lladó, Laura Martín, Laura Martínez, Natzaret Martínez, Iris Martínez, Elena Menéndez, Sandra Michavila, Marian Miquel, Gustavo Mollo, Manuel Moreno, Víctor Nieto, Jenny Owens, Claudia Pàges, Rober Pallás, Núria Pallisera, Anna M. Pascó, Arnau Pascual, Laura Pau, Susana Pérez, Frank Peris, Damià Arnau Pont, Mònica Porta, Rosalba Poveda, Marta Pujades, Ernest Pujol, Daniel Reina, Míriam Rialp, Greta Riera, Sara Rios, Cristina Riveiro, Rocío Rodriguez, Marta Roman, Silvia Romero, Marina Rubio, Francesc Ruiz, Santamaría Sáenz-López, Ana Sainz, Estela San, Berta Sanchez, Anna Sanchez, Norman Sanchez, Xavier Segura, Francisca Serrano, Pere Serrano, Joaquim Sicart, Ina Stanimirova, Alex Tárrega, Neus Terradas, Laura Torres, Candela Torres, Isabel Torres, Marina Unzué, Sara Valls, Bhakti Valls, Sna Maria Velcev, Nikolay Vetoshkin, Mireia Vidal, Cristina Vilaró, Anna Vilaseca, Juliette Villanueva

Amb la col·laboració de:
Centre Artístic de Sant Lluc

Visualitats Contemporànies
Facultat de Belles Arts. Universitat de Barcelona

Professorat:
Aída Sánchez de Serdio

Grup d'estudiants:
Laia Aguado, Montserrat Badia, Laia Baldevey, Maria Caixes, Carlos Canales, Davinia Cutillas, Maria Dolores Agüera, Juan García, Marta Gil, Mireia Jou, Adonis López, Lucia Moreno, Xavier Pages, Irene Sanchez, M. Bernadette Sanchez

CandeL'Hart

Membres:
Trinidad Alcaide, Ana Ambit, María Barranquero, Ana Beltrán, Encarna Esteban, Conchita Escudero, Jess Espinoza, Ferry, Mari Gallardo, Carmen García, Manuela Gómez, Francisca Hurtado, LaFundició, Daría Martín, Toni Medina, M. Ángeles Murcia, Trinidad de los Santos, Carmen Tirado

Xarxa d'Arts Combinatòries

Coordinació:
Rosa Eva Campo, Maria Sellarès, Núria Solé, Linda Valdés

Membres 2011-2012:
Luis Berroy, M. Teresa Canales, Lito Caramés, Mercedes de Febrer, Josep Gallardo, Montserrat Morales, Carmen Ortiz, Inma Pelayo, Carmen Sanjuán, Felix Tutusaus

Màster d'Art Actual
IL3. Institut de Formació Contínua de la Universitat de Barcelona

Tutorització:
Oriol Fontdevila

Grup d'investigació:
Alba Benavent, Alba Braza, Jeice Hernández, Maria Murillo

Crèdits del projecte

Publicació

Edició: Equip impulsor de Prototips en codi obert.

Textos i imatges
Realitzats per membres dels grups participants en el projecte: Equip impulsor de Prototips en codi obert; Escola d'Art i Superior de Disseny Deià; Crítica de la representació - Facultat de Belles Arts UB; Visualitats contemporànies - Facultat de Belles Arts UB; CandeL'Hart; Xarxa d'Arts combinatòries, i Màster d'Art Actual - IL3-UB.

Disseny:
Albert Ibanyez (Col·laboradora: Marina Tudela)

Amb la col·laboració especial de:
Aula a la deriva, Antonio Gagliano, Javier Rodrigo

Copyrights

Fonts

ISBN

978-84-88786-98-2

Dipòsit legal

B.23203.2012

Cimera
14 de juny de 2012

						✳
						✳
						✳
						✳
		◆			◆	✳
		◆			◆	✳
		Juny			Juliol	

Diagrama sobre el funcionament de "Prototips en codi obert", realitzat per Antonio Gagliano a partir de la conversa que s'ha mantingut entre els responsables d'Aula a la dervia amb els impulsors del projecte. La conversa es va portar a terme a propòsit del seminari-taller *Estrabismes. Representacions i polítiques de la col·laboració*, que es va portar a terme a la Fundació Tàpies en col·laboració amb Aula a la deriva, els dies 12, 13 i 14 de desembre de 2011. La conversa que es va realitzar va comptar amb la intervenció de l'equip impulsor del projecte i de Mariló Fernández i Javier Rodrigo. La solució gràfica i la definició de la metàfora del cicle de l'aigua en què es basa el dibuix, també s'ha treballat col·lectivament.

El dibuix considera tres capes d'informació: una descripció de les organitzacions que participen en el projecte "Prototps en codi obert" i la seva articulació en relació amb l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies; una descripció dels processos de treball que s'han engegat amb la primera etapa del projecte, i una descripció de les línies de tensió que s'han detectat amb la valoració que es va dur a terme amb Aula a la deriva.